

1. advendil süütasime traditsiooniliselt küünlad

1. advent Kunda kirikus. FOTO: Mari Suvi

Esimene advent Kunda kirikus

3 detsembril toimus heategevuskontsert Kunda kiriku toetuseks. Esinesid Kunda linna naiskoor ja Viru - Nigula valla muusikakooli tütarlaste ansambel (pildil). Seekord jumalateenistust ei toimunud. Kontsert algas tavapäratult. Kiriku

perenaine Anne pakkus kõigile, nii esinejatele kui publikule, alkoholi-vaba glögi. Kuna õues olid miinus-kraadid ning kirikus oli jahe, siis kuumast joogist said kosutust keha ja ka hing. Kontsert meeldis publikule nii väga, et eelviimase laulu „Sind vaid kiidan“ lõppedes kõlas

hüüe: „Ilus! Ilus!“. Täname südamest kõiki anneta-jaid, kuulajaid ja esinejaid. Kaunist advendiaega!

Dirigendid Kaia Aja ja Velve Mäetaga

Vasta Kooli 1. advent Viru-Nigula kirikus. FOTO: Krista Leppik.

1. advent Aseri keskväljakul. FOTO: Viru-Nigula valla kultuurikeskus.

Kellukese päkapikud 1. advendil Kunda keskväljakul. FOTO: Viru-Nigula valla kultuurikeskus.

Mööduva aasta mõtisklusi

Kui käesolev aasta ühe sõnaga kokku võtta, on selleks „ebastabiilsus“. Ebastabiilsus maailmas, uute sõjakollete avanemine, konfliktuse kasv, jätkuv Ukraina sõda ja idanaabri ettearvamatus, Rootsi valuuta odavnemine ja ehitusturu ärakukkumine, Saksamaa kui Eesti ekspordipartneri majanduslangusest tulenev mõju Eestile, kõrge inflatsioon, uued haiguspuhangud, maksutõusud, valitsuse ootamatud sammud ja ootused omavalitsustele, streigid ja rahulolematuse ning looduse kärsitus on tekitanud ärevust ja pingeid meis kõigis.

Ka kohalikul tasandil on aasta olnud pingeline. Lahkusid mitmed võtmepositsioonil olevad inimesed, mistõttu tuleb väiksema kaadriga hakkama saada. Olen tänulik tehtud töö ja antud panuse eest valla ja kodanike hüvanguks ning tunnustan alles jäänud meeskonda valmiduse, pingutuse ja entusiasmi eest, et tagada vallakodanikele parem elu ja elukorraldus.

Heameelne tuleb tunda aga Kunda ranna üle, mis pälvis sel aastal rahva poolt 384 ranna seast parima ranna tiitli! Niivõrd suuremahulises nimekirjas olla esimene on kahtlemata auasi! Ja olen üsna veendunud, et asi pole ainult liivas, merevees ega promeneerimisalal, vaid ka kohalikes inimestes, kes loovad tegeliku atmosfääri ning meeldiva tunde, miks siia tagasi soovitakse tulla.

Uutest objektidest tasub äramärkimist Viru-Nigula sõidutee projekteerimine ja ehitus, mis on pikalt vindunud ja edasi lükkunud. Loodan väga, et see ei jää lähiajal ainsaks suureks projektiks, vaid et ehitustegevus jätkuks ning tekiks uusi objekte ja ehitisi.

Uuelt aastalt aga ootan ennekõike stabiilsust ja rahumeelsust. Ootan valitsuselt mõistlikkust ja läbimõeldud samme ning mitte panemast avalike teenuste osutamist kohalikele omavalitsustele ilma valitsuspoolse katteta. Selline stiil viib küll korraks tähelepanu riigi kohustustelt KOVidele, ent kui katet ei ole, ei suuda KOVid nõudeid täita ning lõppkokkuvõtteks kannatab kõige enam Eesti elanik.

Vallarahvale soovin mõistmist, märkamist ja hoolimist. Hoolimist oma lähedastest, naabritest ja sõpradest. Hoolimist oma kodupaigast ning märkamast probleeme ja muresid, millele on võimalik kas omavalitsuse või elanike endi kaudu reageerida. Mida tugevam on kogukonnatunne, seda turvalisem ja õdusam on kodupaik. Elanikud ise saavad teha üsna palju, et elaksid paigas, kus on kõige parem olla!

Rahulikku jõuluuaga ning heakodanlikku märkamist ja hoolimist!

Ilusat aasta lõppu!

Einar Vallbaum
Viru-Nigula vallavanem

Novembrikuu vallavolikogus

Novembrikuu istungil kinnitas vallavolikogu 2023. aasta teise lisaelarve. Detsembrikuus tuleb volikogu päevakorda ka käesoleva aasta kolmas lisaelarve. Lisaks saime finantsjuhilt ülevaate käesoleva aasta eelarve täitmisest novembrikuu lõpu seisuga. Eelarve täitmine on plaanipärane, kuid detsember on alanud talviselt, millega majanduskulud paratamatult kasvavad.

Volikogu andis loa kahe objekti võõrandamiseks, millest Keskpõik 1 kinnistu Aseris on volikogu laual juba mitmendat korda. Lõpptulemusena soovime vallavara võõrandada esialgselt plaanist märkimisväärselt väiksema krundina, mis jätab Aseri tiigi ümber oleva maa-ala avalikku kasutusse ehk valla omandisse.

Samuti andsime vallavalitsusele loa riigihanke korraldamiseks ja hankelepingu sõlmimiseks seoses Lageda detailplaneeringuga. Arendatav elamuala asub Kunda linnas, endise krossiraja territooriumil. Protsess on algusjärgus, kuid valla soov on võimalikult kiiresti luua tänapäevased elamistingimused, mis looksid eeldused elamute ehituseks meie valla keskus.

Volikogu kinnitas vallavanema poolt laekunud ettepaneku ning määras vallavanema töötasuks täna kehtiva töötasu, antud otsusega seoti töötasu lahti alampalga määrast ning fikseeriti summaliselt.

Detsembrikuu istung toimub 21. detsembril Lamasmäe Puhkekeskuses.

Ainar Sepnik
volikogu esimees

Hea vallarahvas!

Rõõm on vaadata tagasi möödunud aastale ning mõelda ette peagi saabuvale uuele aastale. Taas saame vallavolikogu ja -valitsuse infot jagada vallalehe veergudel, mis on paljude elanike jaoks peamine infokanal valla tegemistega kursis olemiseks.

Käesolevale, 2023. aastale tagasi vaadates tuleb kindlasti tõdeda asjaolu, et tegemist oli raske aastaga, mida aasta lõpus valla eelarve ja ellu viidud või pooleli olevate projektide põhjal saab siiski edukaks lugeda. Oleme mitmes mõttes kokku hoidnud ja teinud seda volikogu ja vallavalitsuse ühise koostöö tulemusena.

Majandus on alati muutlik ning heade aastate tõusudele järgnevad ikkagi raskemad, languse perioodid. Küll aga teame, et üks kriis järgnes teisele ning see omakorda pani kohaliku omavalitsuse väga raskesse seisu. Sellele lisaks on riik aina enam ülesandeid pannud KOV-idele täitmiseks, kuid sellega pole kaasnud vajalikke finantsvahendeid. Iga kriis õpetab ning

toob välja nõrgad kohad või vastupidiselt meie tugevuse omavalitsusena.

Eelarve seisukohalt on vallavalitsus ja volikogu lähtunud konservatiivsusest ning pidanud võtma vastu ka eba populaarseid otsuseid, mis valla arengu jaoks on vajalikud. Oleme võõrandanud kinnisvara, mille vahendid suunanud sama piirkonna investeringuteks. Otsuste tegemisel peame vaatama pikemalt ette ning olema ka tänuilised, sest keerulisemad aastad on teinud paljude valdkondade juhtimise efektiivsemaks.

Viimasel kahel aastal oleme koondanud asutusi ühistesse hoonetesse ning otsinud võimalusi, kuidas mõistlikumalt vallavara kasutada ja majanduskuludelt kokku hoida. Me pole nii rikkad, et hoida lahti hooned, milles on tegevus vaid koolitundide ajal või õhtuti pärast kella 17.00. Oluline on kasutada hooned mitmekülselt, luues vähem kasutusega päevasel ajal võimalusi näiteks eakate huvitegevuseks või kooskäimiseks, olgu selleks päevakeskus või spordihood.

Möödunud aastal on vallavalitsuse ametnike eestvedamisel viidud ellu projekte, mis on seotud peamiselt kaasrahastusega. Meie jaoks on projektide omafinantseeringu katmiseks vahendite leidmine suur väljakutse, kuid mõistlikud otsused on aidanud arendada kõiki kolme piirkonda. Laenu on võetud välja vähem, kui volikogu on garanteerinud, et hoida kokku laenuintresside arvelt. Lisaks väiksematele objektidele tuleb kindlasti välja tuua Kunda tööstusala arendamine, Kanguristi-Viru-Nigula-Padaoru kergliiklustee ehitus koostöös Transpordiametiga, mis lõpetatakse järgmisel aastal ning pikendatakse Padaoruni. Kunda uue skatepargi valmimine oli noorte jaoks väga oodatud ja tähtis objekt.

Uuele aastale vastu minnes oleme kindlasti positiivselt meelestatud, kuid valla juhtimises koostöös vallavalitsusega siiski realistlikud. Planeerime kulusid vastavalt finantsvõimekusele ning valla eelarve tegemisel oleme jätkuvalt konservatiivsed. Suheldes ettevõtjatega näe-

me, et meie valla kõik suuremad tootmisettevõtted on põhjendatult üsna ettevaatlikud. Majandusseis on ebastabiilne ning tööstuse seis mõjutab väga oluliselt meie valla tulumaksu laekumist. Teeme ettevõtjatega koostööd ning proovime panustada eelkõige projektidesse, mis tooksid valda elama uusi noori peresid ning tööturul aktiivseid inimesi. Hea näide on selleks Lähda lageda elamuala detailplaneeringu algatamine Kunda linnas.

Soovin pühade ajal igale vallakodanikule rõõmu, mida jagada ühiselt enda pere ja lähedastega.

Leidke aega puhkamiseks ja nautige ilusat talveilma koos laste ja lapselastega. Vallavolikogu nimel soovin kõigile rõõmsaid pühi ja tugevat tervist, et minna uuele aastale vastu hea tuju ja positiivsete emotsioonidega.

Häid pühi soovides,
Ainar Sepnik
Viru-Nigula Vallavolikogu esimees

HUVITAV

Jõulumaa Kunda linna klubis

Viru-Nigula valla kultuurikeskuse eestvedamisel on juba mitu aastat toimunud valla lastele jõulumaa etendused. Neljal päeval külastasid Aseri, Viru-Nigula ja Kunda lasteaiarühmad ning koolide esimesed ja

teised klassid Kunda klubi, et osa saada põnevast seiklusest. Etendus, kuhu olid kaasatud ka lapsed, toimus erinevates klubi ruumides läbi kolme korruse. Viru-Nigula valla noored Ingrid Parker, Marileen Saar, Monika Tiismus, Arette Reigo, Ivan

Udalov, Emily Lilleoja, Karoliina Komarova, Thea Laura Kalmus ja Elisan Azarov kandsid kogukonna praktika raames ette toreda ja õpetliku loo „Pähklipureja“ ainetel. Stsenariumi kirjutas ja noori juhendas Kunda ÜG õpetaja Anne-Liisi Laaneste.

Viru-Nigula valla kultuurikeskus tänab noori näitlejaid, nende juhendajat ja suurepärasest publikut, kes aitasid jagada jõulurõõmu.

Kristi Onkel
Viru-Nigula valla kultuurikeskuse direktor

Fotol noored näitlejad.

20 aastat Kõrtsialuse Küla Seltsi

16. novembril 2003. aastal toimus Kõrtsialuse külas mittetulundusühingu asutamiskoosolek. Kinnitati põhikiri ja valiti juhatuse liikmed: Kalle Tappo, Kalle Kohver, Jaan Timmer ja Ott Penek. 23. detsembril 2003 kanti külaselts registrisse. Koostasime küla arengukava ja esitasime taotluse SAPARD-i programmi küla seltsimaja ehitamiseks endise Rannu koolimaja abihoonne kohale. Hinnapakumiste alusel kujunes ehituse eelarve 985 000 EEK + KM 18%, kokku 1 162 300 EEK. 13. aprillil 2004 saabus PRIA kinnituskiri, millega saime toetust 870 000 krooni, omaosalus oli 97 706, KM ei olnud abikõlblik. Seega oli vaja omaosaluse ja käibemaksu katmiseks leida 275 006 krooni (17 576€). Enne ja pärast Sapardi programmi oli käibemaks mittekäibemaksu kohustlastele abikõlblik kulu. Vaatamata mitmetele kirjadele, läbirääkimistele maksuameti ja ministeeriumitega tuli ikkagi käibemaks riigile tasuda. Ilmus rida artikleid Maalehes „Seltsimaja müüki, toetusraha tagasi“, „Rahastusi mõju Eesti külas“, „Seltsimajade rajamine võib rõõmu toomise kõrval ka külaelanike tasku kallale minna“. Tekkis küsimus, kust saada nii suur summa raha. Aseri vallavalitsus toetas projekti 500 000 krooniga. Ülejäänud raha laenati juhatuse liikmetelt. Seltsimaja ehitaja oli OÜ Kalvi Mõis, heakorrad tööd tegime talgute korras. Maja avasime 1. juulil 2005. Seal oli kaminasaal, lava, vabaõhu tantsupõrand, katusekorrusel valla ajalootuba. Põhjarannikus ilmus artikkel „Kõrtsialuse inimesed uhkeldavad üle valla seltsimajaga“.

Külaselts tegutses aktiivselt. Osalesime Rannu lahingu mälestuskivi taastamisel ja avamisel, paepäeva läbiviimisel, pärandkultuuri kaardistamisel, MTÜ Eesti Kodukant projektides „Kogukonnateenused külas“,

FOTOD: Kõrtsialuse Küla Seltsi

„Õppiv küla“, õpiettevõtte „Luisk“, „Külaseltsi mitu tegu“, „Õpiring - mis see on?“, „Avatud külavärvad“, aasta küla nominent 2003. a. külamajade haldamine.

Toimus valla ajalootoa sisustamine, majandamine, museaalide ja ajaloomälestiste kogumine, teemapäevade korraldamine aastatel 2005-2015. Moodustati ajalootoa nõukogu. Jäädvustati Aseri valla mälestuskivid ja mälestustahvlid. Organiseeriti matkad kõikidesse Aseri valla küladesse, Aserisse, Kalvi kalda alla ja Musta metsa. Koostati programm Muinasaja matk.

Koos Keskkonnaametiga

sai välja töötatud ja läbi viidud koolidele õpeprogramm „Savi meie kätes“, kus osales ligi 2000 õpilast.

Järgnesid KOP-i projektid Kõrtsialuse küla lipuväljaku rajamine, raamatute „Virumaa Rannu kool“ ja „Kõrtsialuse“ kirjastamine, videoprojektori soetamine, külale oma meene valmistamine, Kõrtsialuse küla viitade ja infotahvlitega varustamine, külamaja soojustamine, soojuspumba ja graanulipõleti soetamine, raamatu „100 aastat seltsielu Rannu koolis, Kõrtsialuse külas“ kirjastamine, külamaja helivõimendi ja keraamika töötoa sisustuse soetamine ja õppepäeva läbiviimine,

toidutoa sisustamine, vabaõhu tantsupõranda ehitamine ja simmani korraldamine, kohaliku keraamilise meene väljatöötamine, elektrigeneraatori soetamine, mänguväljaku rajamine, puutöötoa sisustuse soetamine, mööbli soetamine koolihoone saali, raideri ostmine, mitmeotsarbelise veehoidla rajamine ning mõttekoja „Kuidas elad?“ korraldamine.

MTÜ Aseri Tuul toetas projekte „Infotahvlid küladele“ ja „Aseri valla kroonika“.

SAPARD, Meede 3.2, Külade taastamine ja arendamine ja LEADER-i projektid: küla seltsimaja, laste mänguväljak, Kõrtsialuse

külastemaja, endise Rannu koolihoone rekonstrueerimine mitmeotstarbeliseks saaliks, parkimisplatsi pindamistööd, päike ja puudugraanulid kütavad Kõrtsialuse külastuskeskust.

2006. aastal külastasime Soome Myrskylä Kartnonmäe külaseltsi. Samal aastal toimus vastukülaskäik ja sõlmisime koostöölepingu. Täna on toimunud üheksa kokkusaamist vaheldumisi Myrskylas ja Kõrtsialusel. Tutvutud on asukoha vaatamisväärtustega, ettevõtluse ja kultuurirühmitustega. Delegatsiooni suuruseks on olnud kuni kaheksa inimest ja kokkusaamised toimunud kolmel päeval.

Toimunud on ürituste sarjad, tervispäevad, tervendajate kokkutulekud, tehnika infopäevad, reisijutud, kodu tuleohutuks, mõttekoja „Kuidas elad?“.

Heakorraldused toimuvad Kõrtsialusel igal aastal, lisaks viimastel aastatel ka Kalvi ranna talgud. Korraldatud on mälestushetki Rannu lahingu mälestuskivi juures, tähistatud jaanipäevi ja muinastulede ööd. Koostatud on küla arengukava 2003-2008 ja 2009-2013.

Külaselts osaleb LEADER-programmi MTÜ-s Virumaa Koostöökoogu asutajaliikmena.

Tänu külaseltsi ja ettevõtja arendamisele on Kõrtsialuse küla saanud uued kaabelliinid, alajaama, elektriutode laadimispunkti, vee- ja kanalisesiooniitrassid, kergliiklustee, tuletõrje veehoidla, inteni lairiba ühenduse, külastuskeskuse sissesõidutee ja parkla. Päästetud on hävingust endine Rannu koolimaja ja kooli abihoonne. Paigutatud on pink ajalootoa rajajale ja kodu-uurijale.

20 aasta jooksul on pandud MTÜ vara, ehitatud uus suurem vabaõhu tantsupõrand, soojustatud seltsimaja seinad, vahetatud seltsimaja katus, ehitatud uus pelletikatlamaja, paigaldatud õhksoojuspump ja kaheksa päikesepaneeli. Teostatud on elektriseadmete uuendamine ja läbi viidud audit.

Külaseltsil on tänase seisuga 15 liiget, juhatuses on moodustamisest alates Kalle Kohver, Jaan Timmer ja Ott Penek.

20 aastat on üks põlvkond. Selle aja jooksul on Kõrtsialuse Külastuskeskus kujunenud kooskõlmise kohaks külaelanikele ja külastajatele.

Küla elab, elama on tulnud siia nooremaid ja küla lapsed on saanud täiskasvanuteks. On aeg anda külaseltsi tegemised ja juhtimine uuele põlvkonnale.

Ott Penek
juhatuse liige

TASUB TEADA

Välireklaami paigaldamine ja maksustamine Viru-Nigula vallas

1. jaanuarist 2024 jõustub Viru-Nigula Vallavolikogu määrus „Välireklaami paigaldamise eeskiri ning reklaamimaksu kehtestamine Viru-Nigula vallas“, mis reguleerib välireklaami (edaspidi reklaam) paigaldamist ning kehtestab nõuded reklaami avalikustamise viisile ja kohale Viru-Nigula valla haldusterritooriumil.

UUEST AASTAST TULEB REKLAAMI PAIGALDAMISEKS ESITADA:

- vormikohane täidetud avaldus;
- reklaami kavand koos

mõõtude ja värvilahendusega;

- asendiplaan, kus on näidatud paigaldatava reklaami asukoht;

- reklaami hoonele paigutamisel – fassaadi joonis või foto koos paigalduskoha ja antud fassaadil olemasolevate reklaamide äranäitamisega;

- kandekonstruksioonide projekt (kandekonstruksioonide paigaldamisel);

- territooriumi või ehitise omaniku või valdaja kirjalik nõusolek. Kaas- või ühisomandi puhul kõikide kaas- või ühisomanike nõusolek;

- korterelamule reklaami või reklaamikandja paigaldamisel korteriomanike üldkoosoleku või juhatuse (volituse korral) otsus;

- reklaami paigaldamisel ehitise kaitsevööndisse vastava ehitise omaniku või valdaja kirjalik nõusolek;

- Muinsuskaitseameti kirjalik nõusolek juhul, kui reklaam paigaldatakse muinsuskaitsealale kaitsevööndisse, mälestisele või selle kaitsevööndisse või kui reklaami paigaldamiseks teostatakse kaevetöid muinsuskaitsealal või muin-

suskaitseala kaitsevööndis, mälestisel või selle kaitsevööndis.

Reklaamikandja paigaldamisel, millega kaasnevad kaevetööd, tuleb arvestada Viru-Nigula vallas kaevetöödele kehtestatud nõuetega.

Reklaamimaksuga maksustamisele kuulub Viru-Nigula valla territooriumile paigaldatud reklaam, mis on avalikkusele suunatud ning mida avalikustatakse avalikus kohas, mobiilse konstruktsiooni vahendusel, eraomandis oleval kinnistul

või ehitisel või selle siseruumides.

Reklaamimaksu maksumääraks on 0,20 eurot reklaamipinna ühe ruutmeetri kohta päevas. Reklaamimaksust on vabastatud:

- riigi- ja omavalitsusasutuste kuulutused ja reklaam;
- mittetulundusliku tegevuse ning heategevuslike ürituste kuulutused ja reklaam;
- erakondade, valimisliitude ja üksikkandidaatide valimiskampaania kuulutused ja reklaam;
- Viru-Nigula valla info-

tahvlite ja -tulpede paigaldatud kuulutused;

- inimeste poolt vahetult teostatav reklaam;
- äriettevõtte tegevusega seotud teavitused jms.

Reklaamile, mis on paigaldatud enne 1. jaanuari 2024, tuleb esitada ametiasutusele reklaami paigaldusloa taotlus hiljemalt 30. jaanuariks 2024. Kui tähtaegselt taotlust ei esitata, kuulub reklaam mahavõtmisele reklaami avalikustaja kulu.

Ene Muttika
järelvalvespetsialist

NOORTE TEGEMISED

Meie armas mõisakool. FOTO: Krista Leppik

Vasta mõis – kool südames

Viru-Nigula vallas, Vasta külas toimetas Vasta Kool, mis on üks 64-st Eestis tegutsevast mõisakoolist.

Vasta Kool kuulub Eesti Mõisakoolide Ühendusse. Oleme ühenduse jaoks oluline partner, meie ideid oodatakse ja meie ettepanekutega arvestatakse. 5. mail toimus Vääna Mõisakoolis Eesti Mõisakoolide Ühenduse 20. aastapäeva seminar ja vastuvõtt. Paneeldiskussiooni kutsuti osalema ka Vasta Kooli esindaja ning üheskoos arutlesime selle üle, kuidas sättida edasisi samme. 18. novembril said taaskord ühenduse liikmed kokku Võrumaal, Rogosi mõisas. Koos vaatamise tagasi 2023. aasta tegevustele ning kogusime mõtteid 2024. aastaks. Toimus ka „Unustatud mõisate“ tänuvastuvõtt.

Eesti Mõisakoolide Ühenduse juhataste liige Riin Alatalu on öelnud, et mõisakool on tugev kaubamärk. Tema hinnangul on olnud kool Eesti mõisatele viimase saja aasta jooksul parim pere-mees – mõisakompleksi hoidja ja mõisaajaloo väärtustaja. Mõis on õpilastele inspireerivaks õpikeskonnaks ning kogukonnale, aga ka külalistele, kultuuri- ja turismikeskuseks. Tänu pühendunud õpetajatele saab Vasta Kool pakkuda kvaliteetset, turvalist ja kodulähedast

haridust põhikooli lõpuni.

Vasta Koolis on õppekavas ja tunniplaanis õppeaine nimega kodulugu, mille raames saavad õppijad teada kodukandi ja mõisaga seotud ajalugu ning toimub ka noorgiitide väljaõpetamine. Oleme loonud animatsioone mõisaga seotud legendidest.

Koostöös Viru-Nigula Hariduse Seltsiga andsime 2017. aastal välja raamatu „Vasta Kooli sõbrad: Vasta Kooli 150. juubeliaasta raamat“.

2021. aastal anti välja mõisakoolide töövihik, mille kaante vahele koguti 15 mõisakooli mustrid, lood ja nendega seotud ülesanded ning kus Vasta mõisakoolile oli pühendatud kaks lehekülge.

Meil on oma ürdiaed, mille saaduseid kasutame omatoodete, näiteks teesegude, ürdisoolade, lõhnakotikesed, valmistamiseks.

Käesoleval õppeaastal kaitsesid Vasta Kooli 9. klassi õpilased oma loovtööd, lõkkeplatsi ehitust, mis on üks osa ürdiaia kompleksist. Tulevikus on plaanis arendada ürdiaed meelteaiaks.

Alates 2016. aastast on nii õpilastel kui ka õpetajatel Vasta Koolis võimalus kanda koolivormi, mis kinnitab identiteeti, aidates veelgi enam luua ühtekuuluvustunnet.

Meie ümber on tugev ja toetav kogukond. Peame omavahelist koostööd äärmiselt oluliseks ning

püüame panustada kogukondlikesse tegemistesse. Nõnda oleme korraldanud talgupäevi oma koolimaja ümbruses, kus on alati osalenud ka lapsevanemad. Osaleme ka kodukandi talgutöödel. Meie traditsioonilised sündmused toimuvad Viru-Nigula rahvamajas (kevadkontsert ja jõulupidu), Viru-Nigula kirikus (advendiküünla süütamine), vabariigi aastapäeva tähistamine ausamba juures jne.

Igasuvine külastusmäng „Unustatud mõisad“ toob viiel päeval suve jooksul kokku Vasta mõisa külalisi nii kaugelt kui lähedalt. Suvel õitsevad kooliaias roosid ja mõisakohvik pakub suurepäraseid maitseelamusi.

Igal koolil on oma nägu. Meie nägu ongi mõisakool, millel on oma aja- ja elulugu. Kui 7. mail 2019 tunnustati Tallinna Raekojas Eesti Mõisate Ühenduse ja Eesti Mõisakoolide Ühenduse poolt üles kutsutud konkursi korras parimaid mõisakoole, siis tunnustuse „Parim mõis koolis!“ pälvis mitmete teiste mõisakoolide ees just meie, Vasta Kool!

Olete lahkesti palutud meile külal! Tähistage Vasta mõisas erinevaid tähtpäevi, viige läbi koolitusi või tulge lihtsalt ekskursioonile. Olete alati oodatud!

Vasta mõisa ja Vasta Kooli pere

Kellukese ühised sündmused arendavad koostööd

Viru-Nigula valla lasteaia Kelluke uue õppeaasta avas lasteaia uus direktor Kätlin Marjapuu, kelle sõnul on ees oodata uusi väljakutseid nii lastele, õpetajatele kui ka juhtkonnale. Ühisteks sihtideks võeti hariduse omandamine läbi robotika ning kolme maja ühtsustunde loomine.

Ühised sündmused on suurepärase võimalus lasteaia peredel ja lasteaial koostööd arendada. Sügise tulekuga korraldati koostöös lapsevanematega sügisandide näitus, jalgrattamatk, mänguasjalaat ja palju muud. Kõik rühmad tähistasid lisaks ka vanavanemate päeva, muusikapäeva, isadepäeva ja maailmakoristuspäeva, et pidada lugu puhtast loodusest ja kasvukeskkonnast. Aseris korraldati ka avatud uste päev, et uued lapsevanemad ja kõik huvilised saaksid tulla tutvuma laste vahvate tegemiste ja lasteaia ruumidega.

Laste arengu toetamiseks on käivitatud mitmeid uusi huvitegevusi, et mitmekesistada lasteaia päevi ning avastada laste huvisid ja andeid juba varakult. Oktoobrist alustas uuesti Kunda majas populaarsust kogunud beebikool, mis toob kokku beebidega emasid üle kogu valla. Muusikaõpetaja juhendamisel pandi käima ka lasteaia käivate laste lauluring, kus lapsed saavad osaleda täiesti tasuta ning koolieelsed lapsed alustasid taaskord ujumistreeningutega Kunda spordikeskuses.

Iga suure ettevõtmise taga on hea õpetaja rühmaruumis. Viru-Nigula vallas valiti aasta õpetajaks 2022/2023 Kunda maja Sipsikute rühmas töötav Veronika Rõkalova-Bogdanov, kes on silma paistnud oma innukate ideede ja panustamisega lasteaia arengusse. Tunnustuse sai ka Viru-Nigula maja rühmaõpetaja Karmen Kraut, kes valiti Lääne-Virumaa aasta lasteaiaõpetaja laureaadiks. Lasteaed tänas omalt poolt ka kõiki tööjuubilare, kes on pikkade aastate jooksul panustanud laste arengusse ja heaolusse: Leelo Anga kümme aastat, Anu Vavilov 20 aastat, Heli Lauk 20 aastat, Ilona Tander 35 aastat, Marina Uukivi 40 aastat, Rimma Salu 40 aastat, Ulvi Parv 40 aastat. Oleme uhked oma meeskonna üle ning soovime kõigile veelkord palju õnne ja õnnestumisi ka edaspidiseks!

Ilusat jõuluootust kõigile Viru-Nigula valla lasteaia Kellukese poolt!

Kätlin Marjapuu

Viru-Nigula valla lasteaia Kelluke direktor

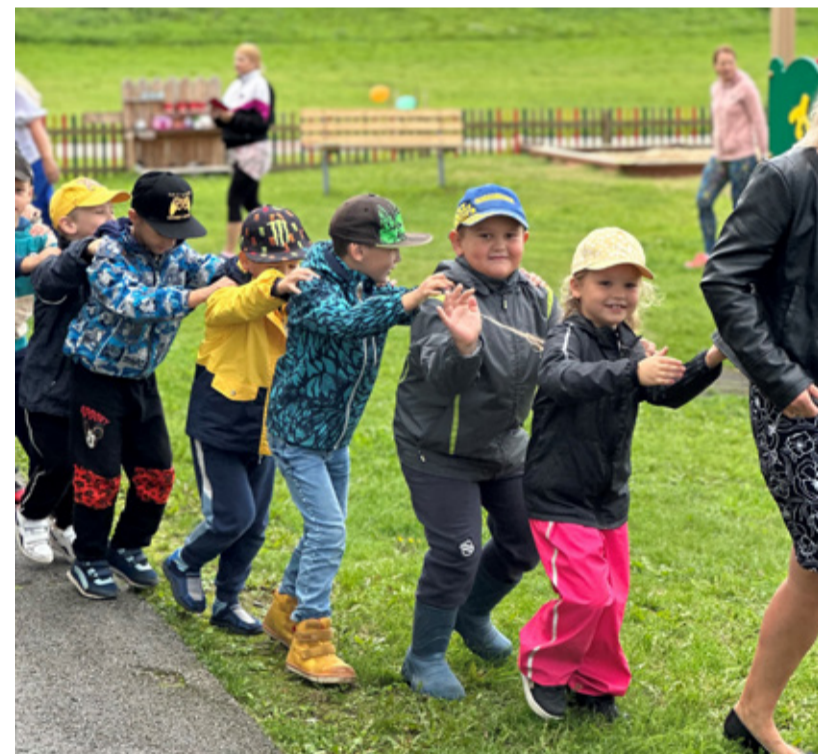

FOTO: Kellukese lasteaed

TASUB TEADA

Teavita vallavalitsust biojätmete (köögi- ja sööklajajätmete) kompostimisest

Biojätmete eraldamine muudest jätmetest võimaldab neist kompostmullana või biogaasina ringluse võtta. Keskkonnaministeriumi tellimusel SA Stockholm Keskuse läbi viidud uuringu „Segaolmejätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuringu“ tulemusel selgus, et segaolmejätmete liigiline koostis pole viimase kümne aasta jooksul oluliselt muutunud. Tuvastati, et biojätmete sisaldus segaolmejätmetes on keskmiselt

32%, kuid see peab lähiaastatel oluliselt vähenema, et võimaldada ringluse võtta erinevaid olmejätmeid.

Peame ühiselt pingutama, et vältida ja vähendada jätmete tekitamise ja käitlemise ebasoodsat mõju ning suurendada ressursside kasutamise tõhusust.

Biojätmete liigiti kogumise kohustus jõustub üle riigi 2024. aasta alguses. Sellest tulenevalt peab Viru-Nigula vallavalitsus korraldama biojätmete liigiti kogumise tekkkohalt, kui neid ei ole võimalik tekkkohal ringluse võtta. Ehk teisisõnu, kui kinnistu majapida-

mises tekkivad biojätmed samal kinnistul kompostitakse, siis ei pea biojätmete äravedu toimuma. Vallavalitsusel ei ole õigust eeldada, et kinnistul toimub kompostimine, vaid peab selle kohta saama jäätmevaldajalt vastava kinnituse.

Selleks, et Viru-Nigula vallavalitsus teaks, millistel kinnistutel kompostimine toimub, palume jäätmevaldajatel sellest vallavalitsust teavitada hiljemalt 2. jaanuariks 2024. Vormikohase kinnituse juurde tuleb lisada foto kompost-rist oma kinnistul.

Jäätmevaldajad, kes 2. jaanua-

riks 2024 vallavalitsust kompostimisest ei teavita, liidetakse 1. veebruarist biojätmete veoga korraldatud jäätmeveo raames (sarnaselt segaolmejätmete veoga).

Jäätmevaldajad, kes ei komposti ja kes soovivad biojätmeid üle anda korraldatud jäätmevedajale, ei pea vallavalitsust eraldi teavitama. Need kinnistud liidetakse 1. veebruarist 2024 automaatselt biojätmete veoga korraldatud jäätmeveo raames. Palume neil jäätmevaldajatel tagada biojätmete kogumiseks sobiliku mahuti olemasolu.

Biojätmete kogumismahutit

saab osta või rentida jäätmevedajalt.

Biojätmete kompostimise kinnituse saad alla laadida või esitada elektroonselt, täpsem info on leitav Viru-Nigula valla kodulehel viru-nigula.ee.

Vormikohase kinnituse koos kompostri fotoga kinnistul võib saata e-posti aadressile vallavalitsus@viru-nigula.ee, saata tavapostiga või tuua ise vallavalitsusse aadressile Kasemäe tn 19, Kunda linn, Viru-Nigula vald.

Ene Muttika
järelvalvespetsialist

Suurmehe Otto Wilhelm Masingu sü

Sel sügisel möödus eesti pastori, keele- ja kirjamehe Otto Wilhelm Masingu sünnist 260 aastat. Valgustusaja esimene eesti päritolu suurmees on oma elust 20 aastat (1795-1815) elanud Viru-Nigula pastoraadis, kus asub praegu koduloomuuseum.

KUIDAS VIRU-NIGULAS SUURMEEST MEELES ON PEETUD?

O.W. Masingu 225. juubeli puhul avati 1988. aastal koduloomuuseumi seinal tema auks mälestuskivi. Selle avamisel osales ka kirjanik Jaan Kross. Muuseumi toonase juhataja Ella Rajari ja Muinsuskaitse Seltsi esimehe Helmut Elstroki eestvedamisel peeti väärkas konverents. Koostatud bukletis toodi esmakordselt tänapäeva inimesteni Masingu Maarahva Nädalalehes ilmunud artikkel Kongla Anne nõiaprotsessi kohta.

Konverentsiks koostas Vastu kooli õpilane Irena Kivilo Reet Solli juhendamisel referaadi „Vähetuntud lehekülgi O. W. Masigu elust“.

Masingu 240. sünniaastapäeva puhul tegutses aastatel 2003-2004 muuseumi toonase juhataja Reet Solli ja õpetaja Lende Saluvee juhendamisel noorte huviring O-klubi.

SA Virumaa Muuseumid 2005-2009 tegevuse tulemusena kujundati muuseumi väljapanek ümber ja majja tekkis kaunis konverentsisaal. Majas elanud pastorite fotode seas on saalis aukohal Masingu siluettportree.

Õ-tähe kasutusele võtmise 200. aastapäeva auks ilmus 2019. aastal muuseumi seinal vineerist Õ-kujuline aardepeidik. Selle paigaldas sinna meie valla tuntud geopituse aktivist Märt Mõtus. Geopunkt pälvis konkursil aasta nutikaima tiitli.

Tänavuse juubeliaasta sündmusi hakati korraldama juba aasta varem: nii ilmus

FOTOD: Viru-Nigula Hariduse Selts

Tallinna Kunstikooli õpetaja Inge Laivi koostatud Õ-temaaliste õpilasjoonistuste näitus Viru-Nigula kirikusse, muuseumisse ning Vastu ja Aseri koolidesse. Pärja Kesküla esitlus Masingust on olnud oluliseks etteasteks nii kooli sünnipäeval kui mitmel pool mujal üle Eesti. Niinimetatud „Õ-tamise“ käigus kogutud lugudest, kus kõik sõnad algasid õ-tähega, koostas Viru Instituut põneva trükise. Veel kuulub tänavuse juubeliaasta sündmuste säravasse ritta Masingule ausamba püstitamine Lügane kiriku juures tema sünnipäeval 8. novembril.

Tänavuse juubeliaastapäeva tähistamist vedas eest Viru-Nigula Hariduse Selts.

LAVALA TOODI ETENDUS OTTÕ

Viru-Nigulas võttis Masingu juubeliaastapäeva tähistamise kohustuse enda peale Viru-Nigula Hariduse Selts, kes mitmete projektide ja kogukonna toel tõi muuseumi

miõuel 20. augustiks lavale etenduse „OTTÕ“ (piltidel). Seoses sellega sai korraliku välimuse näidendi taustana kaasa mängiv muuseumi rõdu, kiriku ette paigaldati Õ-tähe kujuline fotoroom Viru-Nigulast meenepildi tegemiseks. Lisaks telliti Õ-tähega meenesärke ja sisustati välikohvik „OTTÕ“.

Etenduse vaatajad elasid läbi taaskohtumise siin üle 200 aasta tagasi elanud õ-mehega. Igaüks sai vastuse oma küsimustele: milline oli pastori positsioon kogukonnas, mille eest ja kuidas

ta võitles, mida saavutas, kuidas väljendus tema kaotusvalu ja kui kirglikult ta oma missioonile pühendus. Etendusse oli toodud ka ajaloolaste kinnituse leidnud fakt, et ta oma 1795. aastal ilmunud esimese eestikeelse aabitsa „ABD ehk Luggemise-Ramat“ veel müümata 300 eksemplari Viru-Nigula pastoraadimaja ahjus ära põletas.

Lavastuse valmimise protsessis tegid kaasa inimesed nii Viru-Nigula vallast kui ka mujalt. Autor, lavastaja ja kunstnik oli Rakvere teat-

ri näitleja Jaane Kimmel, muusikaline kujundaja Jaanus Põlder, kostüümikunstnik Triinu Paabut, etenduse juht Kristi Johanna Pajo ja projektijuht Ingrid Noodla. Peaosas oli Stefan Hein, kõrvaltegelasi mängisid Miika Pihlak, Liivika Lukeering ja Karin Lamson, muusikat tegi Kirsika Vildersen. Etenduses tegid kaasa Jaane Kimmeli noortetrupi liikmed Hugo Liima, Elisabeth Gutmann, Elli Naarits, Berit Kadastik, Karmen Parijõgi, Grete Alavere ja Katre Kotiesen, harrastusnäitle-

jad Viru-Nigulast ja mujalt Marit Laast, Ülle Orgmets, Pille Kajar, Karl Feliks Kajar, Liina Lepik, Jaak Lepik, Karl Matias Kosmanenko, Margi Loide, Galina Simoniš, Elisabeth Simoniš, Mihkel Simoniš, Anu Aleste, Raudo Raja ja Kalev Pallon.

Kuna etendus valmis alles suvehooaja lõpul, siis ei jõudnud kõik soovijad seda vaatama. Järgmisel aastal näidendi taasesitamiseks oleksid näitlejad valmis. Küsimus on vaid tribüüni ja muu atribuutika rentimises. Viru-Nigula Hariduse Selts

Masing kui ühtse kirjakeele looja

Masing oli veendunud, et eestlaste kultuuri- ja haridustaseme tõstmiseks tuleb kasutada puhast ning üldist, vähelevinud murdepärasustest vaba tallinna kirjakeelt. Kohalikule rahvale selgitas ta ühiskirjakeele olemust enda välja antud Marahwa Nädala-Lehes, kirjutades seal, et kodu- ehk küllakeel on harimata ning seda pruugitakse igapäevaelu asju ajades, aga kirja tarbeks kodumurre ei kõlba, sest kaugem rahvas ei saa sellest aru. Masing propageeris seal põhjaeestilist kirjakeelt ja enda lugemislehti, rääkis keelesugulusest ja ortograafiast. Ta soovitas kodus elus kasutada küllakeelt, väljaspool aga kõigile arusaadavat kirjakeelt.

Kirjakeel on tema sõnul haritud keel ja seda mõistavad kõik sama keele kõnelejad, mitte ainult ühe küla rahvas. Masing tõi näiteks, et Saksa maal on üle 800 dialekti, nii et mõne maakonna rahvas teist vaevu mõistab, kui kodukeelt räägitakse, aga kirjakeelt mõistavad nad kõik ja Piibelgi on ainult kirjakeelne. Lisaks hoiatas Masing ajastuomaselt rumaluse eest: kui rahvas on harimatu, siis kõlab tema keelgi rumalalt, rohkem haukumise kui kõnelemise moods.

Eestikeelset sõna kirjakeele näiksegi olevat esmakordselt kasutanud just Masing 1822. aastal: „Kirja keel on harritud keel, ja sesuggune, et kõik, kes selle keele rahvas on, tedda mõistwad, ka siiski mõistwad, kui nemmad issi tedda ei õska räkida.“

Masing tõi välja ka kirjakeele ühendamise rolli: kui ka „koddõ-, külla- ehk kihhelkonnakeel“ võib jääda teiste murrete kõnelejatele arusaamatuks, „siis õmmetige kirjakeel neid jälle ühheks rahwaks ühhendab“. (Masing 1822: 384–385) Masing rõhutab ühtse kirjakeele kujundamise eeldusena maakeele kõikide murrete tundmise vajadust („on tarwis, kõik marahwast tunda“), et õpetuses ühtset keelekuju kasutada ja tulevikuks „tõistele [---] õigid jälgi jätta ja näidata“. (Masing 1825: 5)

Masing propageeris kompromissitult üht reegli pärast kirjakeelt, püüdes välja tõrjuda tartu kirjakeelt, millega pälvis paljude kaasaegsete pahameele. Masingule vastu astusid eelkõige Lõuna-Eesti vaimulikud. Nendegi seas oli ühiskirja-keele pooldajaid, aga nad ei tahtnud tartu keelt hülgata. Näiteks hilisem Tartu ülikooli eesti keele lektor, Rõngust pärit pas-

tor Ludwig Wilhelm Moritz soovitas tugevamalt kõlava tallinna keele ja õrnema tartu keele kokku sulatada, nii et mõlemad peaksid millestki ka loobuma.

Tihe koostöö sidus Masingut aga Johann Heinrich Rosenplänteriga. Masing oli üks Beiträge aktiivsemaid kaastöölisi, andis sõbrale keelenõu ja toimetas ta kirjutisi. Rosenplänter omakorda avaldas oma ajakirjas toetust Masingu seisukohtadele, oli tema väljaannete usin levitaja, mõnikord ka tehniline toimetaja ja korrektor ning üks väheseid Masingu ajalehe kirjasaatjaid.

Kirjades Rosenplänterile oli Masing veelgi otsekohesem. Pärast oma populaarteadusliku jutukogu „Pühapäeva Wahhe-luggemissed“ (1818) ilmumist kirjutas ta: Rõpina kihelkonda, sinna, kus inimesed ei räägi, vaid kõige hirmsamat tartu keelt hauguvad, on 50 eksemplari tellitud. Rõõmustan, kui see raamat ja tema järg vahest tartu žargooni aegamööda ära õonestab ja hävitab.

Niisiis polnud Masingu arust mõtet tartu kirjakeeles Piiblit välja anda, kui seni on tallinnakeelsega kenasti hakkama saanud. Samuti ei pidanud ta vajalikuks talurahvaseaduse tartu keelde tõlkimist, sest tema enese väga hoolikalt tehtud tõlge tallinna keelde oli juba olemas.

Allikas: Vallo Reimaa ettekanne.

Eestikeelsed trükised

- 1795 ABD ehk Luggemise-Ramat Lastele kes tahavad luggema õppida. Tartu: Grenzius.
- 1818 Pühapäeva Wahhe-luggemissed. Essimenne jaggu mis Otto Willem Masing kirjutand ja väljaandnud. Tartu: Schünmann.
- 1819 Wanna-seädusse-aja sündinud asjad, mis Wannas Testamendist kokkikirjutand ja nore rahwa õppetuseks trükki pannud Otto Willem Masing. Tartu: Schünmann.
- 1821 Luggemisse lehed mis Otto Willem Masing väljaandnud. Tartu: Schünmann.
- 1821 Õppetuse kuidas neid luggemise lehti kassuga prukida, mis Otto Willem Masing väljaandnud. Tartu: Schünmann.
- 1823 Arwamise-ramat. 1 Tük mis Otto Willem Masing koolmeistrite ja kolilaste kassuks väljaandnud. Tartu: Schünmann.
- 1823 Täieline ABD-Ramat, kust makele luggemist õiete õppida. Tartu: Schünmann.
- 1824 Wiiskümmend kaks luggemist Uest-Testamendist väljawallitsetud, kuhhu küssimisi, mis mõtlemit tahtvad, häid õppetusi, ja pühha kirja salmisid jurepandud, mis Otto Willem Masing, nore rahwa ja kolilaste heaks väljaandnud. Pärnu: Markwart.
- 1825 Täieline Ristiussõ õppetuse mis targema rahwa ja koolmeistrite kassuks väljaandnud Otto Willem Masing. Pärnu: Markwart.

nnist möödus 260 aastat

Masingu esimene lasteraamat, koduõppeks mõeldud „ABD ehk Lugemise-Ramat“ on alapealkirja järgi suunatud lastele, kes tahavad lugema õppida. Raamat sisaldab eessõnas oma aja kohta eesrindlikku lugema õpetamise meetodikat ja esmakordselt eesti keeles kirjavahemärkide seletusi. Pigem on tegu lugemiku kui aabitsaga, sest tähestiku ja veerimisharjutuste osa on selles väga napp (kolm lehekülge). Meie kultuurilugu hindab teost peamiselt selles sisalduvate ilmalike lugemispalade tõttu, religioossed tekstid on jäänud tähelepanuta, kuigi rõhutatakse, et need on varasemate aabitsatega võrreldes antud kokkusurutumalt. Masingu aabits-lugemikus puudub usutunnistus, mis oli toonaste aabitsate lahutamatu osa - kümne käsu ja meisapalve kõrval on toodud mõned lühikesed palved, mida laps saab lausuda hommikul, õhtul, söögi eest tänades või muudel elupuhkudel.

saaks omalt poolt panustada, kuid sellest ei piisa la-vastusele tingimuste loomiseks. Kahjuks ei ole teist korda samale tegevusele võimalik projektitoetust küsida, mistõttu jääb üle loota vaid ettevõtjate heatahtlikkusele.

Tänuõnad kuuluvad toetajatele: Hooandja, Kohaliku Omaalgatuse Programm, KULKA ja MTÜ Viru-Nigula valla Toetusgrupp. Lisaks projektitoetustele panid etenduse väljaandmisele öla alla: MTÜ Aasukalda Maa- ja Merepäästekomando, MTÜ Mahu Külaselts, Viru-Nigula Saeveski AS, Varudi Mõis OÜ, Varudi Lihaveis OÜ, Kraavi Põllumajandus OÜ, Aasukalda Farm OÜ, Rabaveere Farm OÜ, Koila Agro OÜ, Process Welding OÜ, Siberi Puidutöököda OÜ, Huntteks Rakvere OÜ, Buena Vista Sofa Club, Maret Kongi ja 118 vabatahtlikku hooandjat.

TOIMUSID JUMALATEENISTUS JA KONVERENTS
12. novembril tähistati Masingu sünniaastapäeva piduliku jumalateenistusega Viru-Nigula kirikus ja konverentsiga pastoraadis. Konverentsil rääkis koduloomuuseumi perenaine Ene Ehrenpreis Masingu Viru-Nigula aastatest ja ajaloolane

Vallo Reimaa (fotol) suurmehe tegemistest läbi elu ja tema panusest eesti rahvale. Saimetead, et Viru-Nigula perioodil tegi ta peamiselt kaastöid Saksamaa väljannetele, mille eest saadud honorari kohta on ta arhiivis säilinud mõningaid dokumente. Eesti keeles ei ilmunud Masingult justgei artiklit tõenäoliselt just seetõttu, et Jõhvi pastor Koch ta aabitsa keele suhtes kriitiline oli. Tundliku ja enesekriitilise mehena üritas ta saada paremaks. Kuid et ta ka ise teiste vastu järsu ütleamisega ja kriitiline oli, ei olnud tal väga palju sõpru, kes oleksid ta püüdlusi toetanud. Ajaloos on vahel vaja

teha nii, et teod välja paistaksid, on vaja tegudele „panna küünal“ kõrvale. Oli saatuse kingitus, et need Rosenplänter ja Masing oma vahel kokku said. Vastasel korral ei oleks võib-olla me Masingut sellisena tunda saanudki. „Rosenplänter pani küünla põlema ja Masing hakkas säriseama. Neil oli ühine missioon - eesti ühtse kirjakeele loomine. Kirjakeel seoks eesti üheks rahvaks,“ rääkis Vallo Reimaa oma ettekandes. Ta avaldas arvamust, et pärast Viru-Nigula aastaid oli Äksi tee Masingul vaja ette võtta mitte ainult röövlite tõttu, kes teda siin kimbutasid, vaid siiski ennekõike kirjatöödele suurema pühendumise lootuses. „Tore on see, et nähtud etendus ja kuuldud ettekanne kõnelesid tõepoolest samast isikust – karismaatilisest ja kirglikust valgustajast, kelle üle tasub eestlastel uhkust tunda aegade lõpuni,“ ütles Ene Ehrenpreis.

Ene Ehrenpreis
VVVT

HUVITAV

Mida räägivad inimluud ja leiud vanast Viru-Nigulast?

Sellise pealkirjaga kohtumisele Viru-Nigula koduloomuuseumis arheoloog Martin Malvega kogunes ligi 60 huvilist. „Süüdlasteks“ olid tänava sügisel teetööde käigus Viru-Nigula alevikus maapöüest välja tulnud leiud, mis paariks nädalaks asfaldipaneke peatasid. „Tegime 17 päeva intensiivset tööd ning kaevasime selle ajaga välja 16 tee-ehituse käigus välja tulnud ja hävimisohus olnud 13.-18. sajandist pärit skeletti. Tegemist on äärmiselt huvitava te leidudega, millest saame kindlasti väga palju uut infot,“ kinnitas Malve. Inimluude olemasolu antud paikkonnas ei tulnud arheoloogidele sugugi üllatusena, sest neid oli sealt leitud juba varemgi. Samas paigas toimusid väljakaevamised 1988 ning suuremad välitööd tehti aastal 1990. Tookord leiti 13 luustikku ja ohralt keraamikat (potikilde jms). „Kui varem arvati, et kirik oli algselt ehitatud 14. sajandil, siis tookordsed leiud kinnitasid, et siiski juba 13. sajandil,“ rääkis arheoloog. Nii tookord kui ka sel sügisel leitud olid kõik maetud kirikaiaast väljaspoole, kuna aed oli jäänud neile väikeseks.

„Kuueteistkümnest skeletist vaid neli kuulusid alaealistele ning ainult viis olid maetud üksinda, teised kahe-, kolme- ja isegi neljakaupa. 17.-18. saj mae-ti kirstudes, peaga läände,“ selgitas Malve. Lahkumetele oli kaasa pandud mitmeid esemeid, peamiselt rauast noad - lastele väikesed ja täiskasvanutele suuremad, aga leiti ka sõlgesid, võõrõngaid jm. Ühe naisterahva pea tagant leiti 12.-13. sajandist pärit rauast tagasipööratud otsaga nõel, isegi juuksesalk sealjuures oli säilinud. Selle järgi on võimalik kindlaks teha, millest inimene nädal aega enne surma toitust, kas oli tegemist taimse või pigem loomse toiduga. Tänavu leiti ka kolmikmatust, kus kirstude peale oli seatud kivi-konstruktsioon. Kivide alt leitud luustikelt võeti DNA-proovid. Veel tulid maapöüest välja haruldased müüri-rikatked, milliseid mujalt Eestist ei ole seni leitud. Avastati ka tule-ase, kust võeti söeproovid ning osa kunagise hoone vundamendist koos keriseahjuga. „Kultuurikiht väljakaevamiste kohal oli meetri paksune, millest 40 cm jääb müüde uue asfaldi alla. Tegemist oli kindlasti väga suure intensiivsusega keskaegse asulakohaga. Seetõttu on huvitav, miks maakonnakeskus tekkis just Rakverre, aga mitte Viru-Nigulasse,“ imestas Malve.

Lisaks äärmiselt põnevale jutule said kohalviibinud näha ka Viru-Nigulast pärit leiud. Erilist elevust tekitas vaatajates nooremapoelse naisterahva kolju ja skeleti ühtseks tervikuks lauadele ladamine (pildil).

Leiud on praeguseks puhastatud, mõõdistatud ja karpidesse pandud. Ees ootab rida laboriuuringuid ja analüüsi. Järgmisel sügisel aga kohtutakse taas, et nende tulemusi kuulata. Seega on Viru-Nigulast pärit leidudel varuks veel paljud huvitavat, mida pajatada.

VVVT

Masing kui Õ-tähe looja

Otto Wilhelm Masing ei leppinud olukorraga, kus „kõrt mis padas keedan ja kõrt mis väljal künnan“ on kirjas ühtviisi õ-ga. 1816. aastal saatis Masing Rosenplänterile mitu eestikeelset kirja, et arendada eesti keeles kirjutamise oskust. Veel samal aastal ilmunud raamat „Ehstnische Originalblätter für Deutsche“ („Algupäraseid eesti tekstid sakslastele“) sisaldas arutelu õ-hääliku üle. Masing kirjutas, et eesti tähestikus puuduvad kaks vajalikku märki, mis vastaksid vene tähtedele ъ ja ѣ, s.o puuduvad peenendus- ehk muljeerimismärk ja üks kurguhäälikut märkiv täht, praegune õ. Ta leidis, et oleks vaja isegi kaht õ märki, üht kõrgemat, mis esineb i-diftongilistes sõnades, nagu näiteks tookordsed õigus 'õigus', moistus 'moistus', roigas 'rõigas', ja teist madalamat, mis esineb näiteks sõnades jõlle 'jõle', sõlg 'sõlg', põl 'põll', kõnne 'kõne' ja sõn 'sõnn'. Masing asus sobivalt tähemärki välja mõtlema ja seda kujundama.

30. novembril 1817 saadetud kirjas Rosenplänterile (EKM EKLA, f 192, m 317:48) pakub Masing õ tarvis kaht abimärki: üheks on (kahe punkti vahel püstkriips) (Kask 1976: 178) ja teiseks akuudi sarnane märk (kaldristike), mis mõeldud „raskesti hääldatavale õ-le tooni andmiseks. Kui lisada sellele õ-le i - õi - siis saadakse venekeelne ѣ. Kui nõustutakse tema vastuvõtmisega, siis kaob õ ja o ebakindl, hääldust siiski mitte abistav kasutamise.“ (Kirjad I: 203)

Edasiste otsingute-katsetuste käigus sai paberile üksjagu variante: o, mille kohal kaks punkti, mille vahel veel püstkriips; o, mille kohal kaldristike; õ ja ö. 1818 telliti Peterburist trükitüüp teise jaoks. Seda oodates kasutas Masing aga esimest varianti, avaldades oma „Pühhapäwa Wahhe-luggemiste“ (1818) eessõnas palve, et „säärane „wõeras poohkstaw“ lugejaid ei pahandaks, õige tähekuju on tellimisel, see pole saabunud ja

Õ-tähte erinevad versioonid.

siis võeti hädda pärast se Kreka-kirja tähe-kene () temma asemele“. (Masing 1818:IV)

Tänapäevase õ märgi juurde jõudmisest kirjutab Masing 14.(või 15.) juulil 1819. Ta on „Wanna-seädusse-aja sündinud asjade“ trükkimiseks sõlminud lepingu Schünmanniga ja keeldunud kasutamast tema nigelat õ märki. Siis tulnud ta juurde trükikoja laduja Michel (õige nimega Carl Michler), üks tragi mees, mõttega panna o peale kreeka tsirkumfleksi. Samas tehti katset ja täht õ nägi siis suurepärase välja. „Ma ei suuda talle ainult (käsikirjas) nii kena kuju anda. See märk on parem kui „, sest viimane ajab kirja kirjuks.“ Kreeka tsirkumfleksi oli tuttav nii Masingule kui ka trükkalitele. Seejuures arutles Masing selle kasutamise üle juba 1817. aasta veebruaris kirjas, ent toona kaalus ta selle kasutamist hoopis muljeerimismärgina (palatalisatsiooni tähiseks). Toda õ tsirkumfleksi, täpsemalt öeldes tildet, võidi alguses trükkida nii- ja naapidi: vasak ots all ja parem ülal, aga ka vasak ots ülal ja parem all.

Seega võiksime õ-tähe sünnipäevaks pidada 14./15. juulil 1819. Esimene õ-tähega raamat, Wanna-seädusse-aja sündinud asjad, mis ... nägi trükivalgust 1819. a oktoobri lõpus-novembris.

Allikas: Vallo Reimaa ettekanne.

ELULUGU

Otto Wilhelm Masing sündis 8. novembril 1763. aastal Põhja-Tartumaal Lohusuu köster Kristian Masicku peres. Alghariduse sai Masing oma kodus. Ta õppis Narva linnakoolis, Saksa-maal Torgau gümnaasiumis ning seejärel Halle ülikooli usuteaduskonnas teoloogiat ning selle kõrvalt ka muusikat ja joonistamist.

Alates 1786 koduõpetaja Püssi mõisas ja krahv Manteufeli grande toure saatja.

Alates 1788 Lüganuse koguduse õpetaja.

Alates 1795 Viru-Nigula koguduse õpetaja.

Alates 1815-1832 Äksi koguduse õpetaja, sh alates 1818 Liivimaa ülemkonsistoriumi assessor.

Alates 1821 Tartu praost.

Masing suri 15. märtsil 1832 Äksis. Temast pole säilinud mitte ühtegi pilti, küll aga loomungut.

Meenutusi aastast 2023

Kunda kirik tähistas 95. aastapäeva.

Eesti Vabariigi 105. aastapäevaks ja OÜ Country 15-aastaseks saamisel kinkis OÜ Country meie vallale hooldustöödeks vajaliku Country metsahaagise koos hüdraulilise tõstuga. Marek Kokerovi juhitud Kundas tegutsev Country OÜ oli tänava nomineeritud ka maakonna ettevõtlusauhinnale aasta ettevõtte arvestuses.

Vabariigi aastapäeval tunnustasime tublisid vallakodanikke:

Elutöö preemiad pälvisid Maire Sepp pikaajalise ja pühendunud vabatahtliku töö eest Kunda Külaseltsi tegevuse juhtimisel ja Natalie Neigla kultuurivaldkonnas pikaajalise pühendunud ja tulemusliku tegevuse eest. Viru-Nigula valla teenetemärgi nr 6 pälvis Villu Naaber.

Parim naisportlane - Aseri Spordiklubi lauatennisist Reelica Hanson 2022. aasta Baltimaade meister, Eesti meistrivõistluste hõbemedal ja Aseri spordiklubi lauatennisenaiskonna koosseisus Eesti meister.

Parim meessportlane - jõutõstja Adrei Koplik 2022. aasta Eesti meister lamades surumises ja jõutõstmises.

Parim võistkond - Aseri Spordiklubi lauatennisise naiskond - saavutasid Eesti võistkondlikel meistrivõistlustel 2022 esimese koha koosseisus: Tatjana Tšistjakova, Valerie Lonski, Reelica Hanson ja Angela Laidinen.

Eesti Vabariigi President tunnustas meie vallas üle 30 aasta koolilapsi sõidutanud bussijuhti Rutt Kotket Valgetähe medaliga.

Oma 100. juubelisünnipäeva tähistasid Kunda apteek ja Kunda linna aukodanik ja valla kõige vanem kodanik Salme Karu.

Mais tähistas oma 85. sünnipäeva Kunda linn. Tsemenditehase juurde ringteele paigaldati RAS Kunda Tehased peadirektorile Enn Rauale ja Kunda Nordic Tsemendi direktorile Jan Östen Owrenile pühendatud pingid ning staadioonil avati uus rulapark, kus saab teha lausa olümpiatasemel trikke. Meid külastasid sõprusomavalitsuste delegatsioonid Dobelest ja Akmenest. Vaadata sai ka laulupeoteemalist fotonäitust.

Mais tähistas oma 60. aastapäeva Viru-Nigula valla muusikakool. Kunda lastemuusikakooli avaaktus toimus 7. septembril 1963. aastal. 2020. aastal ühines Kunda muusikakool 1974. aastal asutatud Aseri muusikakooliga. Praegu tegutsetakse Viru-Nigula valla muusikakooli nime all kahes majas: Kundas ja Aseris.

▼Mai lõpus toimus Kunda klubis valla traditsiooniline Lusikapidu, kus tervitati uusi väikeseid vallakodanikke ja anti üle vallakodaniku tunnistused.

Estonian Celli omanik Alfred Heinzl pälvis Lääne-Viru maakonna kõrge autasu ehk hõbedase vapimärgi.

23. märtsil kinnitati ametisse meie valla teine külavanem – Koogu küla vanem Anu Aleste.

Juuni esimesel nädalavahetusel osales valla esindus Läti sõpruslinna Dobeles Sireli festivalil.

Juuni alguses külastas valla esindus Leedu sõpruslinna Akmenet, kus toimus viulifestival.

XIII noorte laulupeol „Püha on maa“ osalesid Kunda Ühisgümnaasiumi tütarlastekoor ja mudilaskoor ning Viru-Nigula poistekoor.

9. juulil pühitseti Kunda kalmistul mälestuskivi neile, kelle viimne puhkepaik on mujal.

Kabeli külas avati kohvipakimuseum.

Augusti alguses osales valla esindus Soome sõprusvalla Karvia valla päevadel.

Suve viimasel päeval kuulutas Maa-amet, et eestlaste lemmik supluskohtaks on Kunda rand. Maa-ameti üleskutsele oma selle suve lemmik ujumiskoht kaardile märkida reageeriti aktiivselt ja kokku märgiti kaardile koguni 384 supluskohta. Kõige enam neist nimetati lemmikuna Kunda randa.

Septembris naases Saksamaalt Invictuse mängudelt hõbemedaliga meie valla aukodanik Raigo Roots, kes saavutas teise koha kettaheites.

Karmen Kraut.

Reti Kokk.

Jaak Jalakas.

Oktoobri alguses tunnustas Lääne-Viru Omavalitsuste Liit maakonna haridusnimesi. Aasta lasteaiasõpetaja tiitli pälvis Karmen Kraut meie lasteaiast Kelluke, aasta noor õpetaja on Reti Kokk Kunda Ühisgümnaasiumist ja elutöö auhinna sai Jaak Jalakas samuti Kunda Ühisgümnaasiumist.

Päev varem tunnustasime Kunda Ühisgümnaasiumis meie valla õpetajaid. Aasta õpetaja tiitli pälvis Maret Salk Vasta koolist ja aasta koolieelse lasteasutuse õpetaja tiitli Veronika Rõkalova lasteaiast Kelluke Kunda majast.

19. oktoobril külastas Kunda linna Eesti Vabariigi President Alar Karis. President tutvus Kunda tsemendimuseumi, sadama ja klubiga ning vajutas tsementi oma käejäljele. Muuhulgas vesteldi ka piirkonna hariduse edendamise ja ettevõtluse olukorrast.

Lääne-Virumaa parima maaraamatukoguhoidja tunnustuse sai tänava Marget Karnetova, meie armastatud kogukonnanahing Aserist.

8. novembril avati Kunda Südamekodusse paigaldatud lift.

8.-10. novembrini viibisid vallavalitsuse ametnikud meeskonnakoolitusel Dobeles piirkonnas Lätis. Eesmärk oli arutada läbi valla arengukava ning otsida ideid ja vahetada mõtteid, kuidas olukorras, kus riik omavalitsuste rahastust vähendab, saaks edukalt valda arendada. Läti mindi kahel põhjusel. „Esiteks, et saaks peanõu igapäevastest töö ja koduga seotud mõtetest puhtaks ei peaks mõtlema, et õhtul vaja kodus üks või teine asi ära teha. Teine põhjus oli aga see, et Läti Dobeles piirkonnaga on meie vallal olnud sõprusuhted ning ka nemad on teinud läbi mitmeid liitumisi ja reforme. Lätlastega on koolituse raames plaanis erinevad kohtumised ja kogemuste vahetamine,“ rääkis vallavanem Einar Vallbaum.

17. novembril Mõdrikul Tallinna tehnikakõrgkooli teenusmajanduse instituudis toimunud maakonna ettevõtjate galal pälvis meie raamatukogu juhataja Mervi Lilleoja tubli töötaja autasu. Aasta ettevõtteks kuulutati OG Elektra AS.

Viru-Nigula raamatukogu sai juba 115 aastaseks. Raamatukogu asutas Hariduselts 1908. aastal.

30. novembril üritusel „Lääne-Virumaa aasta parimad 2023“ pälvis meie majanduskeskuse toitlustusjuht Krista Männi VIROL-ilt maakonna terviseedendaja tiitli. Krista on maakonnas tervist toetava toitlustuse ja tervislike eluviiside propageerija, kes pingutab igapäevaselt selle nimel, et toiduteadlikkus tõuseks nii haridusasutuste kokkade kui ka juhtide seas.

Rahvusvahelisel puuetega inimeste päeval 3. detsembril pälvis meie vallavalitsus panuse eest ligipääsetavusse Viru-Nigula vallas rändkarika „Siia saab“. Tunnustuse võttis Lääne-Virumaa Puuetega Inimeste Koja juhilt Helmi Urbalut vastu sotsiaalosalokona juht Kairit Kaaleste (pildil paremal).

5. detsembril tähistas Eesti Puuetega Inimeste Koda oma 30. aastapäeva, mille raames jagati ka tunnustusi erinevates kategooriates. Viru-Nigula vald oli nomineeritud ning osutus valituks kategoorias „Ligipääsetav lahendus - Ligipääsetav rannaala“.

Projekt „Noored ettevõtlikkuse veduriks“ viis Viru-Nigula ja Vinni valla noored kokku piirkonna ettevõtjate ja ettevõtlike inimestega

Uha enam vana-nevas Eestis pannakse aina suuremat rõhku noortesse panustamisse. Noored on meie tulevik ja selle mõtte ajendil kutus MTÜ Mõdriku arendusselts koostöös Tallinna Tehnikakõrgkooli (TTK) Teenusmajanduse instituudiga ellu projekti „Noored ettevõtlikkuse veduriks“. Projekti rahastajaks oli Virumaa Koostöökogu (VIKO). Projekti olid kaasatud Viru-Nigula ja Vinni valla koolide lapsed.

Ettevõtlikkus ja ettevõtlus on küll erineva tähendusega, kuid sisuliselt algab iga ettevõtte ettevõtlikust inimesest. Seega sai valitud projekti osalema just 7.-9. klasside õpilased, et juba noored panna ettevõtlikumalt mõtlema. Seda mitte ainult seetõttu, et suunata noori ettevõtjaks saama, vaid ka selles valguses, et head spetsialisti on ühiskonnas alati vaja ja pole halb õppida midagi praktiliselt ära tegema.

Projekti raames korraldati Mõdrikul kaks sündmust. 19. septembril viidi läbi ettevõtlikkuse päev, kus erinevates töötubades tutvustati noortele ettevõtjaks olemise võlusid ja valusid, oma eelarve loomist, veebiturundust ja meeskonnatööd. Kogemusi jagasid lektorid ja ettevõtjad juba bussides noortega hommikul Mõdriku poole sõites.

Teenusmajanduse instituudi direktor ja ettevõtja Kati Kukku asus õpilastega hommikul teele Aserist, vahepeatustega Vastas ja Kundas. Bussis sai jutustatud, mis on ettevõtjaks olemise roll ja räägitud kogemustest, mis on aastatega kogunenud. Noored rääkisid aktiivselt kaasa ja jagasid oma ideid ning avaldasid arvamusi. Teise bussi lastega asus Laekvere poolt Mõdrikule teele arendusspetsialist ja antud projekti juht Helliika Semjonov, kelle juhendamisel noored juba bussis ärideid genereerisid ja lahti mõtestasid. Hommikused ideed olid lennukad ja andsid indu tegusaks päevaks.

Selleks, et järgida arusaama, terves kehas terve vaim, viidi sündmuse raames läbi ka meeleolukas orienteerumisvõistlus. Orienteerumise käigus tuli lahendada erinevaid ülesandeid ning sai tutvuda

kauni Mõdriku mõisapargi ja TTK Teenusmajanduse instituudi õpikeskkonnaga. Parimatele osalejatele jagati auhindu. Päev lõpetati tordi söömise ja uue sündmuse planeerimisega.

Jätkusündmusena viidi 23. novembril läbi mini-häkaton, mis on ideede genereerimine koos ühe valitud idee edasiarenduse kirjelduse ja rakendamise võimaluste kajastamisega. Mini-häkatoni sihtrühmaks olid taas Viru-Nigula ja Vinni valla koolide 7.-9. klasside õpilased, kes juba esimese sündmuse raames said „ettevõtluspisikuga nakatatud“. Noortele anti eelnevalt ettevalmistamiseks ette teema „Ise oma taskuraha teenimine“, kuid põhiline töö algas taaskord Mõdrikul. Seekord toime-tasid noored viieliikmelistes meeskondades, kõigile meeskondadele pakkusid nõu ja abi mentorid, kes aitasid ideede lihvimisel ja

esitluste koostamisel.

Häkatoni tulemusena valminud esitlusi tutvustati žüriile, kuhu kuulusid neli ettevõtjat ja valdkonna spetsialisti. Žürii hindas noorte esitlusi suurepä-rasteks, tuues esile oskuslikkuse presentatsioonide koostamisel ja julguse esineda. Valminud ideed olid realselt rakendatavad ja õpilased olid hästi läbi mõelnud nii sihtrühmad kui turunduse ja kõik muu. Žürii töö oli raske, sest tegelikult väärinuks kõik meeskonnad esikohavääri-list tunnustust. Siiski valiti välja kolm silmapaistvat meeskonda. Sel korral kuulutati parimaks Kunda noorte idee, mille raames sooviti hakata pakkuma kooli puhvetis tervislike vahepalasid ja koolitarbeid. Korraldusmeeskond tõdeb, et noored on meie tulevik ja kui see tulevik on selline, nagu need projektis osalenud noored, siis on tulevik helge. Kokku oli kahel sündmusel osalejaid 145. Kindlasti toimetab MTÜ Mõdriku arendusselts taoliste projektidega veel edaspidigi, et jõuda rohkemate noorte ja koolideni.

Kati Kukku

Tallinna Tehnikakõrgkooli Teenusmajanduse instituudi direktor

Kuidas kogukonnad saaksid LEADER-toega veelgi võimekamateks

MTÜ Virumaa Koostöökogu (VIKO) alustab oma tegevuspiirkonna ühisstrateegia 2023-2030 elluviimist juba peagi algaval, 2024. aastal. Täna saame meie uus strateegia kinnitatud, LEADERi kohaliku arengu strateegia 2023-2027 rakendamise eeskirjad on määrusena vastu võetud, eelarved uueks perioodiks jaotatud ning taotlusedokumentide vormid, hindamise töökorrad ja juhendid kinnitatud. Oleme peaaegu valmis.

Uueks perioodiks on VIKO-l võetud mitmeid eesmärke ja seatud visioon.

AASTAKS 2030 ON VIKO PIIRKONNAS:

- arenenud mikroettevõtlus, turismindus ning kõrgema liandsaandusega töökohad;
- arukad ja võimekad kogukonnad ning paranenud elukeskkonna kvaliteet;
- laialt levinud keskkonda säästvate ja uuenduslike lahenduste kasutamine, sh ring- ja biomajandus, nutikad ja kogukondlikud energialahendused.

VIKO uue perioodi strateegias on tulemas eraldi meede 2: kogukonnad ja elukeskkond. VIKO varasem praktika on kogukondade vaates olnud eelkõige suunatud nn pehmete tegevuste toetamisele. Piirkonna kodanikuühenduste arv on tasapisi kasvanud, kuid jätkuvalt on oluline nende võimekuse kasvatamine läbi teadlikkuse tõstmise ja erinevate ühisprojektide. Endiselt on vaja kaasata noori, toetada nende praktilisi ja omaalgatuslikke oskusi. Uute fookustena on kogukondade vaates esile kerkinud turvalisuse ja toimepidevuse küsimused, samuti terviseedendus koos vaba aja veetmise võimalustega. Tegevuste kõrval on võrreldes varasemaga jõuliselt esile kerkinud ka vajadus elukeskkonna investeringuteks. Piirkonna avaliku ruumi kvaliteet jätab kohati soovida, samuti on erinevad sihtrühmad ühe olulise probleemina välja toonud vaba aja veetmise taristu vähesuse, mis on oluline elukeskkonna kvaliteedi tõstmiseks. Seetõttu on kogukondade ja elukeskkonna meetmest uuenduse-na võimalikud ka investeringud terviseedendamise ja vaba aja veetmise võimaluste mitmekesistamiseks ning kogukondade turvalisuse ja toimepidevuse tõstmiseks.

Kõige selleni jõudmiseks aga tuleb meil ennekoike alustada kogukondade võimestamise ja koosloome meetodite tutvustamisega. Kogukonna arendamisel tähendab koosloome jagatud vastutust ja võimalust panustada.

Plaanime kohe aasta alguses kahte õppepäeva meie piirkonna kogukondadele. Eesmärk on tõsta kogukondade aktiivsust oma kohaliku elu mitmekesistamisel ja projekti-toetuse taotlemisel. Kogukonna ja elukeskkonna meetmest saavad toetust taotleda nii MTÜ-d, sihtasutused kui ka kohalikud omavalitsused ja mikroettevõtjad. Õppepäevad toimuvad:

18.01.2024 SONDA KOGUKONNAMAJAS

Õppepäev kogukondade võimestamise ja koosloome teemadel, kus teooria on põimitud praktiliste harjutustega. Läbiviijaks Sotsiaalse Innovatsiooni Labor. Koolitaja Rasmus Pedanik on Eestis üks suurema kogemuse ja tunde-gega koosloomejuht.

15.02.2024 SONDA KOGUKONNAMAJAS

Õppepäev kogukondadele, oma projektidee vormistamine projektitaotluseks, ettevalmistus uueks taotlusperioodiks. Läbiviijaks InterAct Projektid & Koolitus OÜ. Koolitaja Annemai Mägi töötab InterActi meeskonnas alates 2005. aastast. Annemai tugevusteks on erinevate projektide ja meeskondade juhtimine. Õppepäeva raames antakse osalejatele teadmised projekti idee kavandamisest, projekti ülesehitusest, seostest projekti erinevate teemade vahel, eesmärkide sõnastamisest, sihtgruppide määratlemisest jms. Kindlasti ka sellest, kuidas oma idee rahastajale sobivaks kirjutada ehk kuidas vastata rahastaja ootustele. Õppepäeva raames tuuakse osalejatele näiteid n-õ headest ja halbade projektidest.

Jälgige uudiseid ja teateid täpsete kellaegade ning ajakavade VIKO kodulehel ja FB-lehel. VIKO tegevuspiirkonna ühisstrateegia aastateks 2023-2030 ja uue perioodi meetmed, samuti uus LEADER rakendamise määrus on tutvumiseks kättesaadavad VIKO kodulehel <https://www.viko.ee/organisatsioon/dokumendid/>

Täname kõiki meie liikmeid ja koostööpartnereid tõhusa töö eest lõppeval aastal ja soovime kõigile teguderohket uut aastat!

Anu Horn

projektspetsialist anu.horn@viko.ee

Kadri Kuusmik

tegevjuht kadri.kuusmik@viko.ee

Direktorite mõis tähistas juubelit

Viru-Nigula valla kultuurikeskuse Kunda linna klubi hoone rajamisest möödus sel aastal 135 aastat. Kuna tsemendivabriku direktorile 1888. aastal ehitatud avar ja kaunis hoone Kunda jõe kõrgel kaldal ei sarnanenud tavalise elumajaga, vaid meenutas pigem mõisahäärberit, siis hakkas kohalik rahvas seda kutsuma Direktori mõisaks. Alates 1955. aastast on uhke maja olnud piirkonna elanikele kultuuritempliks.

Novembrikuus tähistati selle suursuguse hoone juubelit paljude eripalgeliste sündmustega.

Hingedepäeva õhtul toimus kontsert, kus esinesid Moonaküla Muusikaakadeemia muusikud Peep Pihlak, Toomas Krall ja Margus Grosnõi. 3. novembril tähistas tantsuõhtuga oma 40. juubelit legendaarne ansambel Münt, kellega koos astus sel õhtul lavale ka ansambel Fantasia. Mõlemad ansamblid on alustanud oma muusikalist karjääri just selles väarikas hoones. 15. novembril kut-

Fotod direktorite mõisast. Hoone enne (ülal) ja nüüd.

sus Eesti Tantsuagentuur vaatataid sukelduma põnevasse tänavatantsu maailma - etendus mitmetasandiline, kaasaegne ja kõnetav tantsulavastus Muutus. Samuti

sai novembrikuus vaadata siin kolme uut filmi – mängufilmi „Tume paradiis“, koguperekomöödiat „Tähtsad ninad“ ning põnevat animafilmi „Rohutirts ja

sipelgas“. 26. novembril oodati teatrihuvilisi vaatama Von Glehni Teatri krimikomöödiat „Õhtust Le'on!“ Pärast etendust oli publikul võimalik kuulata kõrilaulu kontserti.

11. novembril toimus aga juubelikuu tipphetk – direktori maja juubel ehk kontsert-õhtusöök lisanditega. Saalis, mis on võõrustanud nii presidente, ministreid, ümberkaudset aadolkonda, tuntud kultuuritegelasi kui ka keiser Nikolai II vennapoega, peeti asjakohaseid kõnesid ning serveeriti Wabriku kohvikku eestvedamisel õhtusöök. Vaimutoitu pakkusid Gaute Kivistik ja Margo Mitt, kelle juhtimisel said pidulised oma teadmised proovile panna meelelahutuslikus mälumängus. Õhtu naelaks oli Eesti taidlusliikumise Rolling Stones - ansambel Minu Isa Oli Ausus Ise. Maja minevikust tegi ülevaate ajaloolane Uno Trumm. Tantsumuusikat valis DJ Ahto Külvet viinüüplaadimaailma eksotikakeskusest Psühhotek.

VNVT

Valla haridusasutustes pakutakse toitu, mis toetab keha ja vaimu

Koolist ja vaimutoidust rääkides mõeldakse peamiselt teadmisi, mida saab pedagoogidelt. Viru-Nigula haridusasutustes toetatakse vaimu lisaks toidu abil. Valla toitlustusjuht Krista Männi on võtnud südameasjaks, et koolitoit aitaks kaasa laste psühholoogilisele toimetulekule.

Krista Männi, kes pälvis maakonnas aasta terviseedendaja tiitli, kinnitas, et toitumisel ja vaimsel tervisel on omavaheline otsene seos. Toitained mõjutavad ajus toimuvat. Ta viis koolides sisse mitmekülgse valiku lisanditest nii salatite, kastmete kui ka seemnete-pähklite-õliviljade näol. Sageli on valikus tavapärase nisujahupasta kõrval täisterajahust toode ja vahel saab valida tatra, kartuli või mõne muu teraviljade grupi kuuluva lisandi vahel. Lastele antakse võimalus ise omale meelepärane taldrik komplekteerida.

See võib tekitada vastakaid tundeid - kas laps üldse valib

sealt tervist toetava komponendi? Kristal on vastused olemas – järjepidevus on see, mis viib sihile. Ta kiidab kooli kokkaid, kellelt saab igapäevast tagasisidet. „Näiteks, kui hakkasime pakku- ma sooja köögiviljalisandit, siis oli alguses huvi väike. Täna on pilt sootuks teine,“ rääkis Krista ja lisas kindlalt: „ajapikku hakkavad lapsed ikkagi sööma.“

Samasugust järjekindlustasub järgida ka kodudes, kui valikus on toit, mis esialgu võõrustab tekitab. Vanemate eeskuju, esimene toiduga tutvumine ja võimalus seda uuesti ja uuesti proovida viib lõpuks sihile ning soodustab lapsi tegema valikuid, mis nende keha ja vaimu toetavad.

Valla toitlustusjuht tunnistab, et ta saab palju ideid, nõu ja inspiratsiooni toitumisharjumustelt ja -terapeutidelt Victoria Palusaarelt, kellega on väga sujuv ja vahetu kontakt. „Nõustan lasteasutuste toitlustajaid, teen ettekan- deid nii lasteasutuste toitlustajatele, lapsevanematele kui

ka lastele,“ ütles Victoria ja kinnitas, et toiduga saab väga palju mõjutada inimese üldist seisundit ja heaolu.

Ta tõi näite, et ATH diagnoosiga laste puhul on seisundile vastavad toitumissoovitused väga olulised. Suurimaks probleemiks peab Victoria kiiresti vabanevate süsivesikute tarbimist (eelkõige rafineeritud teravilja- ja suhkrurikkad tooted), mis tekitavad petlikult hea enesetunde, andes kiiresti palju energiat ja jõudu.

„See ei ole pikaajaline efekt, kuna nende tarbimisel tõuseb veresuhkru tase kiiresti ning langeb pea sama kiiresti, mis tekitab omakorda vajaduse taas magusa jms järele haarata. See on nõiar- ing, mis viib tunneni - pole motti- nagu lapsed ütlevad,“ kõneles spetsialist ja soovitas süüa kiirelt vabanevad süsivesikuid pigem viimase- na, peale valgu- ja rasva- rikkama toidu tarbimist. Nii püsib küllastustunne kauem ja veresuhkru tase on stabiilne - ei teki söömisesööts- te ja energiat on piisavalt

kogu päeva jaoks.

Victoria on nõus, et laste toitumisharjumused peaksid olema täiskasvanute süm- dameasi, kuid ühtlasi on ta mures ühiskondliku surve, eriti meedia ja sotsiaalmeedia mõjude pärast. Lapsed on vastuvõtlikud. Kirevad valikud kaubanduses ning kiirtoidu pakkujate poolt ahvatlevad. Haaratakse selle järele, mis kiirelt energiat annab, mis omakorda viib järgmise probleemini, laste ülekaalu või lausa rasvumi- seni. Need seisundid mõju- tavad olulisel määral laste enesehinnangut.

„Koolipäev on pingeline ja vanemad ei tule alati selle peale, et vahel võiks lastele kodust kaasa panna mingit näksimist või koguni võileiva,“ arvas toitumis- spetsialist, „vahel vajab aju tõesti süsivesikuid ja enne pingelist kontrolltööd pole üks komm, müsli- baaton või kuivatatud puuvili sugugi kurjast. Kui anda vaba valik ja loota taskuraha peale, siis läheb laps suurima tõenäo- susega ja ostab paki maiust,

sööb selle korraga ära ning see on juba liiast.“

Ta on seisukohal, et me võiksime kõike süüa mõist- likes kogustes ja isegi kui eelistada nn tervislikeks valikuteks loetavaid toite, nt pähkleid kartulikrõpsu- dele, peab ka nendega siiski mõistlikkuse printsiipi jälgima. „Sellist asja nagu rämpstoit ei ole samuti ole- mas. Eelkõige tuleb kesken- duda kogustele ja sageduse- le, arvestada enda füüsilise ja sotsiaalse aktiivsusega ning süüa sellele vastavalt, lartides kõiki toidugruppe. Rämpsuks saame nimetada ainult riknenud toitu.“

Victoria Palusaar kiitis Krista Männi püüdlusi ja oli seisukohal, et enamikes koolides pakutakse suhteli- selt kvaliteetset toitu. „Koha- ti võiks sööklaid hakata nimetama lausa kooliresto- ranideks. See tõstaks veelgi laste austust ja usaldust koo- litoidu ning seda tegevate kokkade suhtes.“

Lastekaitsespetsialistide kogemus näitab, et vaimse tervise muredega spetsialis-

ti poole pöördumisel, olgu see siis vastav arst või öde, palutakse sageli kõigepealt teha vereanalüüs, et kind- laks teha, millistest ainetest on tekkinud puudus. Vahel võib pelgalt tervist toetava toitumisega mõjutada lap- se käitumist ja meeleolu- sid. Samuti on tuntud fakt, et liigne rafineeritud toidu (suhkrurikas, töödeldud) tarvitamine soodustab kehas põletikke, mis on soodusta- vaks faktoriks vaimse tervi- sega seotud probleemidele, sealhulgas depressioonile.

Lisateadmisi tasakaalusta- tud toitumiseks leiab interneti- st ja soovituslikud lingid on:

- Vaimse tervise vitamiinid
- Noorte vaimset tervist saab toetada ja liikumise- ga toetada
- Laste söömisharjumuste kujundamine
- Kuidas mõjutab toitumi- ne vaimset tervist
- Vaimne tervis ja toitumi- ne

Piret Saul-Gorodilov
lastekaitsespetsialist

SPORT

Lauatennise õpituba Kundas. FOTO: Pekka Laidinen

Lauatennise õpitoad osutusid populaarseteks

8. novembril korraldasime koos- töös Eesti Lauatennisliidu ja Liikumisaasta Sihtasutusega sise- lauatennise õpitubasid Aseris, Vi- ru-Nigulas ja Kundas.

Lauatennise said kõik huvilised proovida koolitatud treenerite Tatjana Tšistjakova ja Pekka Laidineni käe all. Huvi õpitubade vastu oli rõõmustavalt suur ning nagu ka su- vise välipinki õpitubade tulemuse- na, liitusid nüüdki uued huvilised, kes soovisid hakata lauatennise- ga

tõsisemalt tegelema.

Tunneme algatatud projekti üle heameelt, sest on olnud oluliseks väljundiks lauatennise kui tervis- tava, põneva ja samas taskukohase liikumisharrastuse propageerimisel. Loodame muuta sellised õpitoad edaspidi traditsiooniks, et liikumis- harrastuse edendamine ja lauatenni- se laiem tutvustamine ei jääks ainult liikumisaasta tegevuse raamesse vaid jätkuks ka tulevikus.

Kaire Kutsar

Meie noorte lauatennisistide aasta oli väga edukas

Lõppevat aastat on põhjust lugeda Viru-Nigula val- la noorte lauatennisistide jaoks väga edukaks spordiaas- taks. Treenerite Tatjana Tšistja- kova ja Pekka Laidineni sõnul on olnud noorte areng väga kiire, aga selle nimel on tehtud ka palju tõsist tööd ja nähtud vaeva. Palju on osaletud ka välisvõistlustel ja laagrites, mis on andnud noorte- le sportlastele rohkesti kogemusi. Suure arenguhüppe on teinud Aseri noormees Artur Koptelkov, kes saavutas ELTL Laste GP sarivõistlusel esimese koha, Eesti kadettide meistrivõistlusel esi- mese koha nii üksikmängus kui ka paarismängus ning kadettide Eesti TOP-8 esimese koha. Artur on ka juba täiesti arvestatav män- gija meeste klassis.

Tüdrukutel on olnud samuti lõp- pev aasta edukas ja võiturohke. Angela Laidinenil on õnnestunud võita nii enda vanuseklassi kui ka vanemate turniire. Eesti meist- rivõistlusel U 15 vanuseklassis saavutas Angela esikoha nii üksikmängus kui ka koos Valerie Lonskiga naispaarismängus. U 19 vanuseklassi võistkondlikus arvestuses saavutati koos Aseri neidude Valerie Lonski ja Darina Konsaga teine koht, mis on seda hinnatavam, silmas pidades, et Darina on alles 10 aastane. Kadet- tide TOP-8 kuulus kaksikvõit jäl- legi meie valda, esikoha saavutas Angela ja teine koht kuulus Valeri-

Meie parimad. FOTO: Riho Kutsar

ele. Kõik kolm tüdrukut kuuluvad ka Eesti noorte koondisse ning osalesid suvel Euroopa noorte meistrivõistlustel. Meie tüdrukud võitsid hõbemedali Põhja-Euroo- pa võistkondlikelt meistrivõist- lustelt U-15 vanuseklassis.

Mõlemad treenerid on seadnud kõrged eesmärgid, mille poole nad koos noortega püüdleavad ja lõppev aasta annab kinnitust, et nad on õigel teel.

Kaire Kutsar

TTJA tuletab meelde: hoonete katused tuleb regulaarselt lumest ja jääst puhastada!

Sesoses iga päev suureneva lumevaibaga, tuletab Tarbija- ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA) hooneomanikele meelde, et katustele kogunev raske lumi võib kujutada endast ohtu nii katuste all liiklejaile kui ka varale, näiteks autodele. Oht suureneb veelgi sulailmadega, mil lumi ja jää hakkavad katustelt alla libisema. Võimaliku ohu puhul tuleb piirata inimeste ligipääsu räästa alusele alale ning puhastada koheselt nii katus kui ka räästad.

„Liigne lumekoormus ohustab eriti teras- ja puitkonstruktsioonidega kergetisi või ehitiste osasid (varjualused, varikatused, karniisid), lameda katusega või väikese katusekaldega ehitisi (bensinijaamad, spordirajatised, angaarid, estakaadid) ning vanemaid amortiseerunud ehitisi. Lisaks tuleb vältida lume ja jää kogunemist katuse räästarennidesse ning sadevee äravoolutorudesse ja -lehtritesse, kuna see võib kahjustada sadeveesüsteeme ning takistada katuselt lumesulamise vee ärajuhtimist,“ selgitab TTJA ehitus- ja raudteosakonna juhataja Priit Pallu.

Lumekoormuse hindamisel tuleb silmas pidada, et seisnud ning märgunud lume kaal on tunduvalt suurem värske lumekihi kaalust. Arvestama peab ka hoonete projekteerimisel ette nähtud võimalikke lisakoormusi. Üleliigne lumi tuleb katustelt eemaldada ja paralleelselt jälgida, et see ei tekita ajutist lisakoormust (nt ajal, mil enne lume alla viskamist kogutakse lumi kokku ühte katuse serva).

Lume ja jää eemaldamisel soovib TTJA järgida järgmisi nõudeid:

- katusel liikudes tuleb kasutada turvavarustust ning end kindlalt konstruktsiooni külge kinnitada;
- kui hoone omanikul puudub nõuetekohane turvavarustus ja muud tööohutuse tagamiseks vajalikud vahendid, siis tellida katuse lumekoristustööd sellele spetsialiseerunud ettevõttele;
- katusele minnes arvestada ilmastikutingimustega, sest jää, tugev lumesadu ja tuul võivad alla kukkumise riski oluliselt suurendada;
- lund ei tohi visata hoone kõrgemalt osalt madalamale osale, kuna nii võib tekkida liigne koormus hoone madalamale osale ning põhjustada selle varingut;
- kui lund visatakse inimeste ja sõidukite liikumistsooni, tuleb eelnevalt piirata inimeste ligipääs antud tsooni;
- ohutuks liikumiseks on soovitatav paigaldada katusele katusesillad ja -redelid;
- lume ja jää katuselt varisemise takistamiseks paigaldada katusele lumetõke;
- lume ja jää sulatamisel vältida keemilisi aineid ja tehnoloogiad, mis võivad kahjustada katusekatet või sadeveesüsteeme, samuti vältida jää lõhkumisel teravaid esemeid, mis võivad katusekatet vigastada;
- lume ja jää mehaanilisel eemaldamisel kasutada õigeid vahendeid, et vältida külmaga rabadaks muutunud katuse või selle katte lõhkumist.

TTJA paneb südamele, et katuseräästad peavad olema ohutud igal ajahetkel. Majaomaniku kohustus on jälgida lumeperioodil katusele kogunevat lume ja jää seisukorda. Ehitise omaniku kohustuste eiramine on rahaliselt karistatav. Varalise kahju tekkimisel vastutab omanik tsiviilkorras, teisele inimesele tervisekahjustuse põhjustamisel võib järgneda omaniku vastutus karistusseadustiku alusel.

Tuumaenergia otsus peab olema teadlik

Tuumaenergia kasutuselevõtt ei toimu üleöö. Sellele eelneb pikk ettevalmistusperiood, mille käigus tehakse kindlaks, kas tuumaenergia näol on tegemist Eestile sobilikuga, milline on jaama ehituseks sobiv asukoht ning kas ehitus ja hilisem käitamine on teostatav ja jõukohane. Selleks tegutseb Eestis juba üle kahe ja poole aasta tuumaenergia töörühm, kes on põhjalikult analüüsinud kõiki Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri poolt ette nähtud tuumaenergia kasutuselevõtuga kaasnevaid aspekte. Töörühm esitab detsembri lõpuks valitsusele tervikliku lõpparuande, mille põhjal langetab Riigikogu järgmisel aastal teadliku otsuse tuumaenergia kasutamiseks või sellest loobumiseks.

Samal ajal jätkab planeeritud uuringute ja analüüsidega ka Fermi Energia, et hinnata maksimaalse põhjalikkusega väikese moodulreaktori rajamise asjaolusid Eestis. Kui Riigikogu otsustab pärast põhjalikke arutelusid, et tuumaenergia on tuleviku energia varustuskindluse tagamiseks, süsinikuheite vähendamiseks ja mõistlike energiahindade taastamiseks vajalik, siis jaama lõplik asukoht valitakse läbi põhjaliku planeerimise ja keskkonnamõjude hindamise protsessi. „Fermi Energia poolt läbi viidud asukohavaliku eeluuringu tulemusel on potentsiaalsed paigad väikese moodulreaktoriga tuumajaama rajamiseks Viru-Nigula vallas Letipea poolsaarel ning Lüganuse vallas Aidu karjääri vana rikastusvabriku alal. Seda, kas tuumajaama kaalutavatele aladele sobib, näitab juba täpsem asukohta valiku protsess ja väga põhjalik keskkonnamõjude hinnang,“ selgitas Fermi Energia keskkonnajuht Diana Revjako.

KESKKONNAMÕJUD ON SARNASED TEISTE TÖÖSTUSOBJEKTIDEGA

Igasuguse inimtegevusega kaasneb ümbritsevale mingi mõju, nii ka tuumajaamade puhul. Tuumajaam ei tooda oma töö käigus süsihappegaasi ega muid kasvuhoonegaase. Samuti ei kaasne tuumajaama tööga mingit haisu, suitsu ega peenosakeste levikut, nagu see võib olla põlevkivijaamade puhul. „Peamiseks keskkonnamõjudeks on soojenenud jahutusvesi, mida võetakse veekogust ning mis suunatakse otsejahutuse puhul tagasi loodusesse umbes 10 kraadi soojemana. Inimestel tekib sageli jahutusvee ja jahutustornidest väljuva auru kohta küsimusi ning seetõttu on oluline selgitada, et jahutusvesi ega aur ei ole mingil juhul radioaktiivne või muul moel keskkonnale või tervisele kahjulik,“ selgitas keskkonnajuht.

Sarnaselt teistele tööstusobjektidele võib tuumajaam olla müra- ja valgushäiringu allikaks, kuid nende häiringute leevendamiseks või kõrvaldamiseks tehakse koostööd lähemate elanikega. „Näiteks on ehitusperioodil jaama ümbruses liiklust ja muud tegevust rohkem ning see mõjutab ka elukeskkonda. Kindlasti jäävad kõik häiringud riiklike normide piiresse, kuid ehitusest tuleneva häiringu minimeerimiseks, on vajalik tihe infovahetus nii omavalitsuse kui kohalike elanikega, näiteks selleks, et planeerida ehitusmaterja-

Kas pooldate uue põlvkonna väikese tuumajaama kaalumist oma koduvalda?

Viru-Nigula vald.

Lüganuse vald.

lide transpordi aegu nii, et see ei segaks kohalike elanike tavapärase elu,“ sõnas Revjako.

Fermi Energia on kaardistanud võimalikes asukohtades olevad piirangud, sealhulgas looduskaitsealad ja eramaad ning jätkab erinevate keskkonnamõjude hindamise uuringutega. „Letipea asukohta puhul tuleks võtta tuumajaama jahutamiseks vajalik külma vesi merest, millest pool aurustub jahutustornides ja jõuab puhta auruna tagasi atmosfääri ning teine pool kondenseerub ja jõuab puhta veena tagasi merre. Veekogu mõjutab sel juhul vaid otsene veevõtt ja väikeses koguses tagasi lastava vee 10 kraadi kõrgem temperatuur. Keskkonnamõjude põhjalikuks hindamiseks on hetkel käimas jahutusvee mõju uuring Narva ja Kunda lahes, mille käigus hinnatakse lokaalset mõju merekeskkonnale. Seejuures on oluline, et saaksime viia nii sissevõtu kui väljalaske kohad võimalikult sügavasse vette, et mõju merekeskkonnale oleks minimaalne. Täpse asukohta torule või kanalile leiame koos kohalike elanike ja maomanikega, see pole täna veel paigas. Kas jaama asukoht saab olema Letipea poolsaarel, Aidu piirkonnas või kuskil mujal, selguks alles riigi eriplaneeringu protsessi käigus ja ka selle planeeringu algatamiseks on vaja ära oodata Riigikogu otsus tuumaenergia osas Eestis,“ selgitas Revjako.

OHUTUS ON KÕIGE ALUS

Tuumaenergeetika on tõendatult üks ohutumaid elektri tootmise viise, selle aluseks on väga põhjalikult kontrollitud ja nii riikliku kui rahvusvahelise järelevalvega põhjalikud ohutusprotseduurid. „Tuumajaamades energia tootmisteknikate radioaktiivsete materjalide keskkonda leviku tõkestamiseks kasutatakse mitmed üksteisest sõltumatuid barjääre – survekindlad kütusevardad, reaktorikorpused ning paks raudbetoonist kaitsehoone.

avarii korral on jaama piirdeaiast väljaspool asuvatele inimestele ja keskkonnale mõju minimaalne või olematu,“ selgitas Kõöp.

„Lisaks on väikeste moodulreaktorite eeliseks oluliselt väiksem eriolukordadeks planeerimise tsoon ehk ala jaama ümber, kus on paigas selged tegevusjuhised ja vastutusvaldkonnad, kuidas avarii korral käituda. Arvutuslikult võib see ala piirdeaiast jaama ümbritseva aiaga, mistõttu jaama läheduses elavatele tavainimestele mingeid erilisi nõudmisi ei teki,“ sõnas Kõöp ning lisas, et lõpliku hinnangu tsooni suurusele ja vajalikkusele annab loodav riiklik regulaator.

POOL ELANIKKONNAST TOETAB VÄIKESE TUUMAJAAMA RAJAMIST KODUVALDA

Septembris Viru-Nigula ja Lüganuse valdades uuringufirma Norstat poolt läbi viidud küsitlus näitab, et kohalike elanike toetus tuumajaama kaalumisele koduvalda on veidi tugevnenud.

Võrreldes jaanuariga on mõlemas vallas muutunud hoiakud selgemaks. Kui jaanuaris leidis 17% Lüganuse vallas ja 16% Viru-Nigula vallas küsitlenuid, et toetab uue põlvkonna väikese tuumajaama kaalumist koduvalda, siis septembris kasvasid selgelt jaatavad seisukohad mõlemas vallas 33%-ni. Märgatavalt on vähenenud ka „ei oska öelda“ vastanute osakaal – Viru-Nigula vallas 15%-lt 11%-le ning Lüganuse vallas 21%-lt 7%-le.

Suuremad tuumajaama kaalumise toetajad on mehed (41% „jah“, 22% „pigem jah“) ning vanuses 25–44 (täpsemalt vanuserühps 25–34 46% „jah“ ja 20% „pigem jah“ ning vanuserühps 35–44 41% „jah“ ja 25% „pigem jah“).

Ka tuumajaama kaalumise vastaste seisukoht on viimase küsitlusega rohkem kinnistunud. Kui jaanuari küsitluses vastas „ei“ 14% ja „pigem ei“ 18%, siis septembris vastavalt 26% ja 13%.

Kaasamine ja teavitustöö jätkub

Eesti inimeste teadlikkus tuumaenergiast on aastatega küll kasvanud, kuid arvestades selle valdkonna keerukust on järjepidev selgitustöö ja avalik faktipõhine diskussioon jätkuvalt oluline. „Oleme Fermi Energias viimaste aastate jooksul panustanud väga palju inimeste teadlikkuse tõstmisse ja noorte harimisse ning peame seejuures väga oluliseks kohalike inimeste kaasamist läbi infotundide, seminaride ja igapäevase suhtluse. Soovime anda inimestele võimaluse tutvuda tuumaenergeetikaga täpselt sellisel kujul, nagu see on – avatult, ausalt ja vahetult. Selleks on olnud kohalikel elanikel võimalik osaleda tutvumisreisidel Olkiluoto tuumajaama Soomes, et saada vahetu kogemus põhjanaabrite aastakümnete jooksul kujunenud praktikast ning elust tuumajaama ümber.“

Tuumaenergia tutvustamiseks avasime kevadel Kunda tsemendimuuseumis ka esimese infotoa, kus saab teha esmast tutvust tuumaenergia olemuse ja tööpõhimõtete ja näha reaktori läbilõiget ja teisi põnevaid eksponaate. Märtsis avatud teabetuba on osutunud küllaltki menukaks ja seda on külastanud lisaks presidendile juba üle 650 energeetikahuvilise üle Eesti. Tuumaenergia infotuba on tutvumiseks avatud muuseumi lahti oleku aegadel, grupikülastused palume eelnevalt kokku leppida e-posti teel liis.krigul@fermi.ee. Põnevat avastamist jagub kõigile!

Selle aasta viimasesse infotundi Kunda klubis oodati kõiki huvilisi 12. detsembril. Kohtumisel räägiti tuumajaamas tekivate jäätmete kogumisest, käitlemisest ja lõppladustamisest ning jäätmefondist. Lisaks anti ülevalde ka Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri ekspertmissioonist ja kohalike elanike meelsusuuringu tulemustest.

Liis Krigul

Fermi Energia Virumaa teavitustjuht

Kes aitab ja kuhu pöörduda, kui laps vajab rohkem tuge?

Erivajadusega lapse vanemale vajaliku abi ja õige asutuse leidmiseks.

SOTSIAALMINISTEERIUM

Igapäevaelu

Selleks, et Sinu perele oleks tagatud parim võimalik abi ja tugi pöördu enda **kohaliku omavalitsuse (KOV) lastekaitse- või sotsiaaltöötaja poole, kes:**

- nõustab ja annab infot võimalike toetavate teenuste ja toetuste kohta;
- hindab abi ja teenuste vajadust;
- määrab kohaliku omavalitsuse poolt pakutavad teenused;
- korraldab KOV teenuste rahastamise.

Mõnel juhul võib olla vajalik pere omaosalus.

Omavalitsused pakuvad elanikele erinevat tuge, nagu näiteks:

- eluruumide kohandamine;
- tugiisik lapsele või perele;
- lapsehoid;
- sotsiaaltransport;
- abi ravimite ning abivahendite ostmisel;
- perenõustamine jne.

Lisainfot Sinu KOV-i poolt pakutavate teenuste ja tingimuste kohta saad KOV-i kodulehelt või lastekaitse- või sotsiaaltöötajalt.

Pea meeles, et lisaks toetavatele teenustele on oluline ka Sinu suhe iseenda ja lähedastega. Mõtteid ja viise, kuidas iseennast ja suhteid hoida, leiad lehelt tarkvanem.ee.

24/7 on Sinu jaoks olemas lasteabi – helista **116111** ja või kirjuta lasteabi.ee.

Riiklike toetuste ja teenuste kohta, mis on suunatud suure abi- ja hooldusvajadusega lastele, **saate esmast infot Sotsiaalkindlustusameti (SKA) kodulehelt sotsiaalkindlustusamet.ee.**

Koostöö lasteaia ja kooliga

Õpetaja on Sinu koostööpartner lapse heaolu hoidmisel ja tagamisel nii lasteaias kui koolis. Küsimuste, murede ja probleemide korral vestle õpetajaga, et koostöös leida parimaid lahendusi.

Vajadusel pöördu lasteaia või kooli tugispetsialisti (logopeed, eripedagoog, psühholoog, sotsiaalpedagoog) poole. Tugispetsialisti teenust korraldab direktor.

E-R kell 16-20 pakub tasuta nõustamist koolipsühholoogide tugiliin **1226**

Kui õpetaja ega tugispetsialistide koostöös proovitud lahendused ei ole andnud oodatud tulemusi, siis pöördu **Rajaleidja keskusesse**. **Rajaleidja** selgitab välja lapse õppimisega seotud raskused ning annab edasised juhtnöörid, mis toetaksid last hariduse omandamisel.

Nõustamisaja broneerimiseks helista **735 0700** või broneeri lehel rajaleidja.ee

Igal lapsel on õigus õppida oma elukohajärgses koolis, selle võimaluse peab tagama kohalik omavalitsus. Kui kooli valik osutub keeruliseks, saab abiks olla **kohaliku omavalitsuse haridusspetsialist**.

Lisainfot leiad Haridus- ja Teadusministeeriumi kodulehelt hm.ee

- Üldharidus ja noored
- Alus-, põhi- ja keskharidus
- Toe vajadusega õpilased: õppekorraldus ja tugiteenused.

Füüsiline ja vaimne tervis

Perearst nõustab ning tagab lapsele vajalikud uuringud ja ravi, toetades ka lapsevanemat erinevatel teemadel. Sinu ja Su pere vaimne tervis on oluline.

Tuge ja nõu pakuvad:

- peaasi.ee
- lahendus.net
- palunabi.ee

Tervisekassa infotelefon: **669 6630**

Kui perearsti arvates vajab lapse tervisemure mõne muu eriala spetsialisti hinnangut või sekkumist, suunab ta lapse **eriarsti vastuvõtule**. Vajadusel saab lapsevanem või laps psühhiaatri juurde pöörduda ka ilma perearsti saatekirjata.

Kui kulud lapse soodusravimitele on aastas **üle 100 €**, siis rakendub ravimitele **täiendav soodustus**.

Õendusabi vajavatel lastel on võimalik saada erinevaid õendusabi-teenuseid. Täpsemat infot küsi oma pere- või raviarstilt.

Kui lapsel on diagnoositud haigus, mille raviks on vaja **meditsiini-seadet**, koostab raviarst lapsele digitaalse meditsiini-seadme kaardi. Seadme saab osta apteegist või **meditsiini-seadme müüjalt soodustingimustel**.

Puude raskusaste ning selle tuvastamine

Puude raskusaste tuvastamiseks ning lisakulude hüvitamiseks esita **SKA-le taotlus**. Vajalik on eelnev arsti visiit.

Lisainfot leiad SKA kodulehelt sotsiaalkindlustusamet.ee

- Puue ja hoolekanne
- Puude tuvastamine

Juhul, kui taotled lapsele puuet, tehakse otsuse kohta teavitust ka KOV-i, kes võtab vajadusel teiega ühendust.

Kui varem proovitud teenused (KOV, tervishoiu ja hariduse tugiteenused) ei ole andnud soovitud tulemust, et toetada last ja perekonda puudest tuleneva tegutsemis- ja osaluspiiranguga kohanemisel ja toimetuleku parendamisel, siis pöördu SKA poole.

Raske või sügava puudega lapsevanemast üks saab taotleda **õppe-laenu kustutamist**. Rohkem infot sotsiaalkindlustusamet.ee.

Puudega lapse vanemal on õigus saada **üks lisapuhkepäev kuus** ja saab võtta **lapsepuhkuse päevi** kuni lapse 18-aastaseks saamiseni.

Kui laps vajab puudest **tulenevalt abivahendit**, siis abivahendi ostmist või üürimist hüvitab SKA.

Sotsiaalkindlustusameti infotelefon: 612 1360

Taimenäitusest ja autorist

Kunagi väikesena vaatles Birgit Vaarandi tihti maailma rohkõrre tasandil, ta võis end sinna unustada, kuulata sahinaid, vaadata muutukate toimetamisi üsnamapi nna ligidal. Pildistamisega puutus ta esimest korda kokku lapsega, rohkem hakkas sellega tegelema aga palju hiljem. Viimase kümne aasta jooksul on ta lisaks loodusfotoga tegelemisele ol-

nud ka Jazzkaare ja Naiskodukaitse ürituste piltnikuks. Taimemaailm on Birgiti jaoks huvitav oma mitmekesisuse, tormilise õitsemisaja, aga ka lihtsuse poolest. „Näitusele valisin ka fotosid lihtsatest taimedest, millest sageli märkamata mööda kõnnime. Ometi on ka nemad osa loodusest ja kui vaadata, siis oma tagasihoidlikul moel ilusad,“ rääkis Birgit. Ka ilm.ee portaalis on tema taimefo-

Birgit Vaarandi fotonäitus
Taimemaailm
Virus-Nigula raamatukogus
25.11.2023 - 27.01.2024

tosid märgatud ja nõnda see näituse teema idee tekkis. See näitus on lugu loodusest kui märkama õpetajast. Birgit kutsus Sindki pilku heitma sellesse lõputut ilu ja mitmekesisust sisaldavasse võlumaailma. Kui suudad end väikesi imesid vaadates korra lahti rebida argimuredest, on Birgit Vaarandi näitus oma eesmärgi täitnud.

MÕNED ÕNNESTUMISED:

- 2023. aastal valiti üks Birgit Vaarandi foto Festivalil Jazzkaar 2022 aasta avateosena kõlanud pianist Joel Rummeli ja bassist Peedu Kassi ühisteose „Ood metsale“ vinüülile.
- 2021. aastal sai Birgiti foto „Eesti Looduse“ foto-

võistluse auhinna väikese taime eest.

- 2016. aastal pälvis Birgiti foto Looduse Aasta Foto konkursi žürii tunnustuse.
- 2015. aastal pälvis Birgit Looduse Aasta Foto konkursi peauhinna, Tantsiva Hundi, must-valge loodusfoto kategoorias.

SENISED NÄITUSED:

- 2021. aasta aprillis Salme Kultuurikeskuse välisfassaadil näitus „Kihiline kesklinn“.
- Juulist 2018 kuni maini 2021 Eesti erinevais paigus näitus „Mitmepalgeline meri“.
- 2014 – 2015 Eesti erinevais paigus Objektiiv Ordu ühisnäitus „Rahahetked“.

Virus-Nigula valla RAAMATUKOGU

KAUNEID PÜHI!

RAAMATUKOGU ON SULETUD:

23.12-26.12
30.12-01.01

7. jaanuaril 2024 kell 12.00
Virus-Nigula rahvamajas

Virus-Nigula Pensionäride klubi
MAARJAHEIN

Uue aasta tervituspidu

Tantsuks lõõtsamees Priit

AVONI toodete tutvustus ja müük

Laudade broneerimine
Helle Aasmäe tel. 5649 6854

Peopääse 20 eurot
OLETE OODATUD!

Elu on elamist väärt ja unistused täituvad, kui püsime koos!

Kauneid jõule!

Rakvere Haigla

Talvehommiku kontsert

ASERI KOOLI JA VIRU-NIGULA VALLA MUUSIKAKOOLI TRADITSIOONILINE KONTSERT

20.12.2023
10.00

ASERI KOOLI SAALIS

KÕIK ON OODATUD!

Virus-Nigula valla kultuurikeskus kutsub

12. jaanuaril 2024 kell 19.00
Virus-Nigula rahvamajja

UUE AASTA PEOLE

Tantsuks mängib ansambel **SUPER STEREO**

Silmailu pakuvad **AMICI DANCERS**

Meie pakume kohvi, söögid/joogid võta ise kaasa!

Peopääse 10.-
Info ja laudade broneerimine tel. 3221 556

VIRU-NIGULA VALLA RAAMATUKOGU

RIIUL OTSIB NÄITUST!

SUL ON PÕNEV KOLLEKTSIOON VÕI SA TEAD KEDAGI, KEL ON PÕNEV KOGU, MIDA VÕIKS TEISTELEGI NÄIDATA

ANNA MEILE SELLEST TEADA!

NÄITUSEID KOGUKONNALIHKMETELT OOTAVAD KÕIK MEIE RAAMATUKOGUD

ASERI RAAMATUKOGU

KEELEKOHVIK

Koguneme igal **NELJAPÄEVAL** kell 15.00

Osalemine on tasuta

Kultuuririkkuse
aasta 2024

LIIKUMISAASTA 2023

KULTUURIRIKKUSE AASTA ALGAB

Liikumisaasta annab teatepulga üle kultuurile

13. jaanuaril 2024 Viru Nigula vallas

11.00 Aseri Vabaajakeskuses
12.00 Viru-Nigula spordihoones
13.00 Kunda Spordikeskuses

Osalevad Viru-Nigula valla sportlased ja taidlejad

Pakume teed, küpsist ja kommi

Tasuta

VIRU-NIGULA KULTUURIKESKUS
VIRU-NIGULA VALLA SPORDIKESKUS
VIRU-NIGULA VALD

VIRU-NIGULA VALLA SPORDIKESKUSE LAHTIOLEKUAJAD
SEOES PÜHADEGA

Kunda Spordikeskus
23.12.2023 11.00-19.00
24.12-25.12.2023 SULETUD
26.12.2023 11.00-19.00
31.12.2023 SULETUD
01.01.2024 SULETUD

Linnasaun töötab 23.12.2023 ja 30.12.2023

Viru-Nigula spordihoone
23.12-26.12.2023 SULETUD
01.01.2024 SULETUD

Aseri Vabaajakeskus
23.12.2023 12.00-17.00
24.12-26.12.2023 SULETUD
31.12.2023 SULETUD
01.01.2024 SULETUD

**HÄID PÜHI JA
SPÕRTLIKKU UUT AASTAT!**

Kord aastas
jõulukella kauges kajas,
saab ajalooks me olevik
ja jõuluõhtul küünlasäras
toas heledam näib tulevik.

**Kauneid jõule ning
teguderohket uut aastat!**

Vasta Kooli pere
2023.a.

Lai tähine laotus tantsib
lumelirite helkivas tules
suurt unistust täitmas on ingel,
kui maailm on jõuluunnes...

Soovime kõigile helgeid jõule!
Mõnusaad mõtteid, inspireerivaid ideid, edukaid ettevõtmisi,
särassilmseid sõpru, kalleid kaaslasi,
soojust südamesse,
hoolimist hinge ja imelisi hetki uude aastasse!

VIRU-NIGULA KULTUURIKESKUS

Palju õnne!
Detsembri sünnipäevad:

70
MAIRE MARTIN

75
NIKOLAI GROMOV
JEVGENIA VALDEK
VIKTOR TINUS
RALF JEGOROV

80
SAIMA LOGINOV
JOHANNA-AUGUSTE SOOME
HELJU JAGANT
ENDLA POBBUL

85
ALISIA REMBEL
REIN PEEK
TÖNU TALIMAA

90
VIRVE-MELANIE KREEN

**TERVITAME UUSI
VALLAKODANIKKE!**

Novembri sünnid:
06.11
ANNA-LIISA KÜTTIM
07.11
ANDREE ARULAANE
27.11
NEYMAR-RAIDEN
NIKOLAJEV

Õnnitleme vanemaid!

**VIRU-NIGULA
KIRIKUS**

24. detsembril
kell 16 jõululaupäeva
jumalateenistus

25. detsembril
kell 14 1. jõulupüha
jumalateenistus

TEHNOÜLEVAATUSKESKUS.EE

Väljavahi tee 5, Põhjakeskuse kõrval
5358 9999

AVATUD
IGA PÄEV

Sõiduauto
alates **29.-**

JUMALATEENISTUSED KUNDA KIRIKUS

Pühapäeval, 24. detsembril kell 12
JÕULULAUPÄEVA teenistus
Esmaspäeval, 25. detsembril kell 12
1. JÕULUPÜHA teenistus
Pühapäeval, 7. jaanuaril 2024, kell 12
KOLMEKUNINGAPÄEVA teenistus

Olete oodatud, kohtumiseni!
Täname südamest kõiki annetajaid, toetajaid, sõpru.
Erioline tänu mitmekülgse abi eest majanduskeskusele.
Aitäh!

Soovime teile kõigile
JÕULURÕÕMU SÜDAMESSE!
HEAD UUT AASTAT!
OLGE HOITUD!

Kunda koguduse pere

**VIRU-NIGULA VALLA
TEATAJA**

VÄLJAANDJA:
Viru-Nigula Vallavalitsus
Kasemäe 19, Kunda 44107.
viru-nigula.ee

TRÜKIKODA:
Printall AS

TOIMETAJA:
Eve Ojala-Bakradze

TIRAAŽ:
2000

KÜLJENDUS:
MK Meedia OÜ

LOE INTERNETIST:
viru-nigula.ee/ajaleht/paberleht

Kaastööd ja reklaam palume saata igakuiselt 5. kuupäevaks e-postile:
toimetus@viru-nigula.ee Juulikuus lehte ei ilmu.

Toimetajal on õigus avaldamiseks saadud artikleid keeleliselt
parandada ja parema arusaadavuse huvides toimetada. Artikli sisu ja
selles avaldatavate faktide õigsuse eest vastutab autor.